Ազգ
Azg armenian daily
2 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1998 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ # 224 (1728)

Գերմանիան վերջնականորեն հրաժարվեց Օջալանին պահանջելուց

ՍՏԱՄԲՈՒԼ, 1 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Թուրքական մամուլը տեղեկացնում է, որ Գերմանիան պաշտոնապես եւ վերջնականորեն հրաժարվեց Օջալանին պահանջելուց: Ըստ թերթերի, Գերմանիան չի ցանկանում իր տարածքում PKK-ի առաջնորդի դատավարություն անցկացնելով իրար դեմ հանել երկրում բնակվող քրդերին ու թուրքերին: Գերմանիայի կանցլեր Շրյոդերն ասել է, թե դատավարություն տեղի չի ունենա երկրում կարգ ու կանոնի պահպանության նպատակով:

Այդ որոշումը հաղորդվել է Իտալիայի վարչապետ դ'Ալեմայի ու Շրյոդերի Բոննում կայացած հանդիպումից հետո: Իտալիայի վարչապետն ասել է, թե ըմբռնումով է մոտենում Գերմանիայի որոշմանը, սակայն երկու ղեկավարներն էլ համակարծիք են, որ Օջալանը պետք է դատվի եվրոպական դատարանի կողմից: Հայտնի չէ, թե նրանք որ դատարանը նկատի ունեն:

Համատեղ մամլո ասուլիսում նրանք ասել են նաեւ, որ դեմ են Թուրքիայի պառակտմանը եւ կողմ նրա տարածքային ամբողջականության պահպանմանը: Իտալիայի վարչապետն ասել է, թե հնարավոր չէ Օջալանին դատել Իտալիայում, քանզի նա այդ երկրում որեւէ հանցագործություն չի կատարել: Ասվել է, որ Օջալանը կարող է հեռացվել Իտալիայից դեկտեմբերի 22-ից հետո, սակայն ո՞ւր՝ հայտնի չէ:

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ

Վազգեն Սարգսյանը երբեւէ կթողնի՞ բանակը

Վահան Շիրխանյանը բացառում է

ՆԱՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

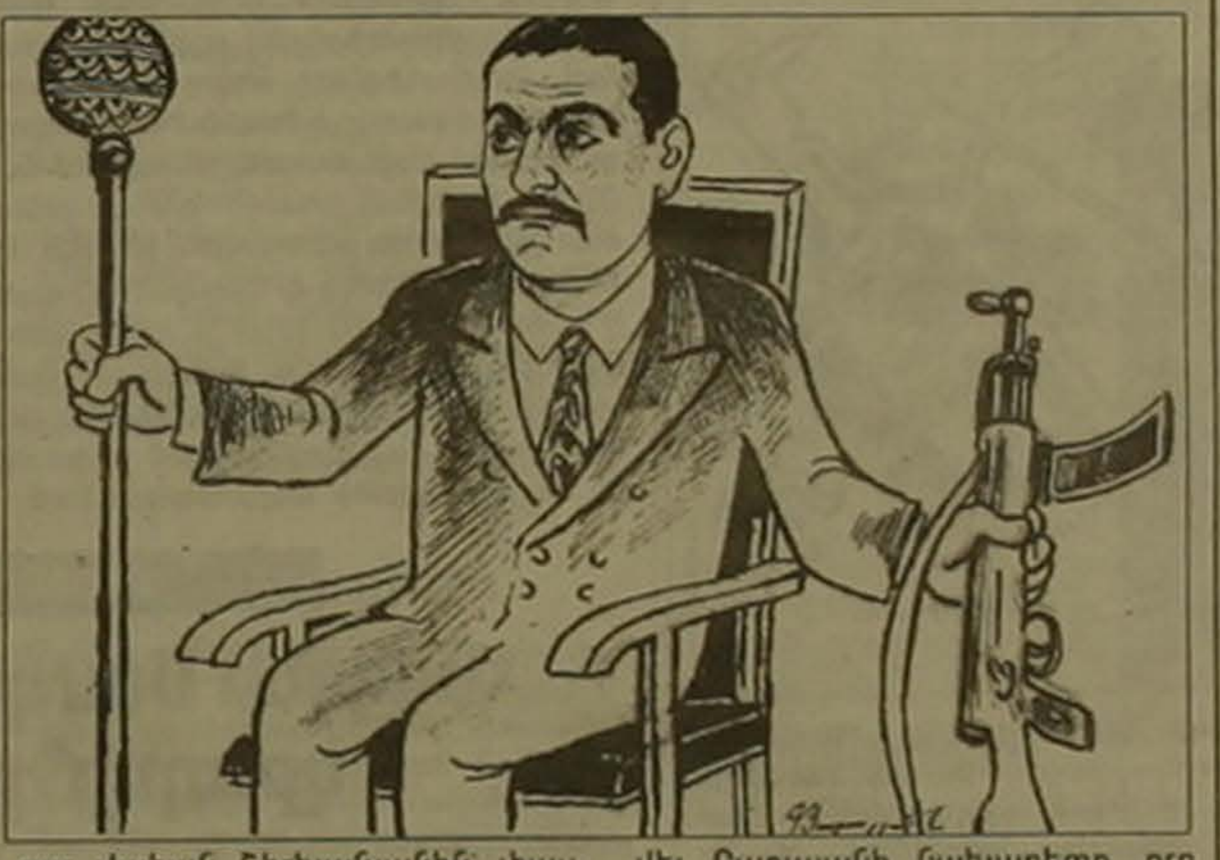

Դեկտեմբերի 25-26-ին տեղի կունենա ՀՀ պաշտպանության նախարար Վազգեն Սարգսյանի նախաձեռնած «Հանրապետական» շարժման հիմնադիր համագումարը: Քաղաքական իրադարձություն, որն արդեն ալեկոծում է հայաստանյան կուսակցություններին եւ հին ու նոր քաղաքական գործիչներին: Վերլուծաբանները պատմական աղերսներ են փնտրում՝ դը Գոլ, Սալազար, Պինոչետ, ոմանք մերժողական, ոմանք հիացական: Վարկածներ են շրջում, թե նա կթողնի պաշտպանության նախարարի պաշտոնը՝ անցնելով զուտ քաղաքականության եւ հավակնելով նախագահության: Հարցերի հարցը թինն է՝ ո՞վ կլինեն նրա հենակետերն առաջիկա ԱԺ ընտրություններում եւ գալիք նախագահականում՝ Հանրապետական կուսակցությո՞ւնը, Երկրապա՞հը, Կարեն Դեմիրճյա՞նը... **«Ազգը»** դիմեց պաշտպանության փոխնախարար Վահան Շիրխանյանին՝ փաստարկելու իր մեկնակետը: Չմոռանանք, որ այս հարցերը մեզ համար լուրջ նշանակություն ունեն, քանզի արդեն առկա է Ղարաբաղում պաշտպանության նախարար Սամվել Բաբայանի նախադեպը, որը եւս փորձեց մտնել մեծ քաղաքականություն՝ հավակնելով վարչապետության, ապա նախագահության, բայց նույն Վազգեն Սարգսյանը նրան տարհամոզեց:

Տես ➧ էջ 2

ՀԵՌՈՒՍՏԱՄԱՐԱԹՈՆ

330 հազար դոլար՝ Երեւանի ազատամարտիկների հիվանդանոցին

Աւելի քան 330.000 ամերիկեան դոլար գոյացաւ հինգշաբթի, նոյեմբեր 26-ին, Բժշկական օգնութիւն հայերուն (Medical Outreach for Armenians) կազմակերպութեան թելեմարաթոնին՝ ի նպաստ Երեւանի ազատամարտիկների հիւանդանոցի (նախկին երկաթգծի) վերակառուցման եւ վերանորոգման:

Ամերիկեան Գոհաբանութեան օրը, Thanksgiving Day, տօնական օր մը ըլլալով հանդերձ, առաւօտեան ժամը 10-էն մինչեւ երեկոյեան ժամը 6-ը թելեմարաթոնը հեռարձակուեցաւ KSCI հեռուստակայանէն՝ Լոս Անճելըսի տարածքին միայն:

Թելեմարաթոնը ղեկավարեց ծանօթ հանրային գործիչ եւ խմբագիր Օշին Քեշիշեանը, որ թելեմարաթոնի ընթացքին տուաւ բացատրութիւններ հիւանդանոցի վիճակին եւ արդէն վերանորոգուած 2-րդ, 5-րդ եւ 6-րդ յարկերուն մասին:

Ընդառաջելով պաշտպանութեան նախարար Վազգէն Սարգսեանի փափաքին, Medical Outreach-ը պիտի վերանորոգէ նաեւ մնացեալ երկու յարկերը:

Թելեմարաթոնի ընթացքին ելոյթներ ունեցան պաշտպանութեան նախարար Վազգէն Սարգսեան, գրող Զօրի Բալայեան եւ ուրիշներ Հայաստանէն, իսկ Լոս Անճելըսէն Medical Outreach-ի նախագահ դոկտ. Վարդգէս Նաճարեան, իր կինը՝ Մերի Նաճարեան, Գլենդէյլի նախկին քաղաքապետ եւ այժմ խորհուրդի անդամ Լէրի Զարեան, հանրային գործիչներ Բարուեդ Գարբալեան, Ճորճ Աբէլեան, Medical Outreach-ի անդամներ ճարտարապետ Վարդան Ճանկէօզեան (որ նաեւ ճարտարապետն է վերանորոգման աշխատանքներուն), Յակոբ Պասմաճեան, Թոմիկ Ալեքսանեան (որ համակարգիչներու վրայ ամէն րոպէ տեղեկութիւններ կը ներկայացնէր), հիւրաբար քաղաքս գտնուող Հայաստանի երաժիշտներու միութեան նախագահ Ռոբերտ Ամիրխանեան, Կալիֆորնիոյ համալսարանին մէջ մասնագիտութեամբ վերապատրաստուող բժիշկ Լեւոն Ժամագործեան, որ ազատամարտիկներու հիւանդանոցի վիրաբոյժներէն է, Կալիֆորնիոյ նախկին կառավարիչ Ջորջ Դուքմէջեան:

Թելեմարաթոնին մասնակցեցան նաեւ Հայաստանի գլխաւոր հիւպատոս Արմէն Մելքոնեան եւ հիւպատոս Էդուարդ Թառանեան:

Յայտագիրին վրայ ցուցադրուեցան հիւանդանոցի նորոգուած յարկերէն, բացման արարողութենէն տեսարաններ՝ մասնակցողներուն տեղեակ պահելով գործընթացի մասին:

Արուեստագէտներէն երգիչներ Յարութ Փամպուքճեան, Փօլ Պաղտասարեան, Աւօ Ազարեան, Յարութ Յակոբեան, Արաքսիա Վարդերեսեան իրենց մասնակցութեամբ խանդավառութիւն ստեղծեցին եւ քաջալերեցին դիտողները, որ նպաստեն հանգանակութեան:

Աւելի քան 100 կամաւոր երիտասարդ-երիտասարդուհիներ հեռախօսներով բացատրութիւն տուին զանգահարողներուն եւ արձանագրեցին նուիրատուութիւնները:

Հիւս. Ամերիկայի Արեւմտեան թեմի առաջնորդ գերշ. Վաչէ արք. Յովսէփեան, Ամերիկեան եւ Հայաստանի քայլերգներէն ետք, աղօթքով բացաւ յայտագիրը եւ մեծապէս գնահատեց Medical Outreach-ի անցեալի գործունէութիւնը եւ խրախուսիչ խօսքերով կոչ ըրաւ ժողովուրդին, որ մասնակցի թելեմարաթոնին:

Յայտագիրը փակելէ առաջ, Օ. Քեշիշեան յայտնեց, որ թելեմարաթոնին մասնակցած են աւելի քան 3.000 ընտանիքներ՝ միջին հաշուով նուիրելով 100 դոլար:

Medical Outreach-ը ցարդ Հայաստանի եւ Արցախի համար 1988-էն ի վեր օժանդակած է աւելի քան 40 միլիոն դոլար արժողութեամբ բժշկական կարիքներուն՝ գործիքներ, դեղօրայք, վերանորոգում եւ այլն:

ԹՂԹԱԿԻՑ

Ադրբեջանը միացավ ԱՊՀ 38 փաստաթղթերից 12-ին

ԲԱՔՈՒ, 1 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ադրբեջանը միացել է անցած շաբաթ Մոսկվայում ԱՊՀ երկրների վարչապետների խորհրդում քննարկված 38 համաձայնագրերից եւ արձանագրություններից 12-ին:

Երկրի վարչապետը ստորագրել է ԱՊՀ երկրների տնտեսական համակարգի վրա Ռուսաստանի ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի հետեւանքների ազդեցության արդի վիճակի եւ դրա նվազեցման մասին համաձայնագիրը: Նա իր ստորագրությունն է դրել փաստաթղթերի տակ, որոնցով կարգավորվում են մարդու իմունաանբավարարության վիրուսի դեմ պայքարի ուղղությամբ ԱՊՀ երկրների գործողությունների կոորդինացումը, հանցավորության դեմ պայքարում Համագործակցության անդամների համատեղ գործողությունների մասին, ներմուծման-արտահանման գործառնությունների ժամանակ կողմնակի հարկերի գանձման կանոնակարգման մասին: Նրա կողմից ստորագրվել է սեյսմաբանական մոնիթորինգի անցկացման կարգի եւ ԱՊՀ-ում միասնական տեղեկատվական տարածության ձեւավորման հայեցակարգի մասին արձանագրությունը:

Հիշեցնենք, որ ԱՊՀ երկրների կառավարության ղեկավարների հանդիպման օրակարգից հանվել էր հակամարտ իրավիճակների հատուկ հանձնախումբ ստեղծելու նպատակահարմարության հարցը, որի դեմ հանդես եկավ Ադրբեջանը, ինչպես նաեւ հակաօդային պաշտպանության ընդհանուր համակարգի ստեղծման ոլորտում համագործակցության փաստաթուղթը:

Մինսկի խումբը վերլուծում է պատասխանները

ԲԱՔՈՒ, 1 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների վերջին առաջարկների վերլուծությունն ու դրանց հանդեպ ադրբեջանական եւ հայկական կողմերի հակազդեցությունն է քննարկվում դեկտեմբերի 1-ին Նորվեգիայի մայրաքաղաքում բացված Մինսկի խմբի նիստում: Հանդիպումը տեղի է ունենում առանց հակամարտող կողմերի ներկայացուցիչների մասնակցության: Ըստ ստեղծված իրավիճակի քննարկման արդյունքների պատրաստված է համապատասխան զեկույց, որը կներկայացվի ԵԱՀԿ անդամ երկրների արտաքին գործերի նախարարների խորհրդակցությանը:

Պինոչետին հեռացնում են հիվանդանոցից

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 1 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ԱՄՆ վարչակազմն ուսումնասիրում է Պինոչետի գործին առնչվող մի շարք փաստաթղթերի հրապարակման հնարավորությունը: Որոշ աղբյուրների հաղորդմամբ, Սպիտակ տունն այնքան էլ շահագրգռված չէ հրապարակ հանել Չիլիում զինվորական խունտայի կառավարման տարիներին Վաշինգտոնի ու Սանտյագոյի համագործակցությանը վերաբերող գաղտնի դոսյեները: Մտավախությունն այն է, որ խունտայի գործունեության հետաքննության ընթացքում կարող են երեւան գալ նրանց հետ ամերիկյան պաշտոնյաների առնչության փաստեր:

Միաժամանակ այսօր արդեն տվյալներ կան, որոնք ժխտում են Պինոչետի իբր հոգեկան վատ վիճակի մասին եղած տեղեկությունները: Լոնդոնի հոգեբուժական մասնավոր կլինիկաներից մեկի ղեկավարությունը, որտեղ գտնվում է նախկին բռնապետը, խնդրել է Պինոչետին հնարավորին չափ արագ լքել հիվանդանոցը: Բժիշկները հանգել են այն եզրակացության, որ Պինոչետի առողջական վիճակը լիովին կարգավորվել է:

ՍԵՓԱԿԱՆԱՇՆՈՐՀՈՒՄ

«Երեւան» հյուրանոցի համար 450 հազար դոլար

Դարձյալ սեփականաշնորհման մրցույթի քմահաճույքը

Հայաստանում սեփականաշնորհման եզրափակիչ փուլն է, որ կառավարությունը պարտք կոչում է դրամական մասնավորեցում: Վաուչերներին հրաժեշտ տվեցինք, եւ գործադիր իշխանությունը միանշանակ հայտարարում է, որ սեփականաշնորհելիս հետայսու առավելությունը տրվելու է ձեռնարկություններում անհրաժեշտ ներդրումներ կատարողին, զարգացման ծրագրերին: Բայց սեփականաշնորհման մրցույթները շարունակում են իրագործվել նույն ծանոթ քմահաճույքով՝ ոչ հրապարակային, նախընտրելի հավակնորդների անհասկանալի ընտրանքով եւ, ամենակարեւորը՝ անորոշ գումարներով ու ներդրումային հեռանկարով: Վերջին նախադեպը «Երեւան» պետական փակ բաժնետիրական ընկերության 1927 թ. ճարտարապետ Ն. Բունիաթյանի նախագծով կառուցված եւ Երեւանի պատմաճարտարապետական հուշարձան համարվող հյուրանոցի շենքն է, որը գտնվում է մայրաքաղաքի ամենապատվավոր փողոցներից մեկում՝ Աստաֆյան-Աբովյան հատվածում: Շենքի ընդհանուր մակերեսը 4687,2 քառ. մ է՝ ներառյալ մեկ ռեստորան առաջին հարկում եւ երկու դահլիճ: Մեկ ամիս առաջ սեփականաշնորհման նախարարությունը հայտարարեց մրցույթ, որի պայմաններին, վստահաբար կարող ենք պնդել, լայն հասարակությունը, ավելի շուտ նրա գործարար մասն այնքան էլ քաջածանոթ չէր: Ինչեւէ, մրցութային հայտերի ընդունման ժամկետը լրացավ նոյեմբերի 25-ին՝ «ԱՄՖ» ՍՊԸ-ն եւ քաղաքացի Սարգիս Ասատրյանը միակ հավակնորդներն էին: Մրցութային հանձնաժողովի նախագահն է սեփականաշնորհման նախարար Պավել Ղալթախչյանը, անդամների թվում են ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի փոխնախարար Էդվարդ Մուրադյանը, քաղաքապետ Սուրեն Աբրահամյանը, Գառնիկ Նանագուլյանը, բայց վերջինս հայտնի պատճառով հանձնաժողովի նիստին ներկա չէր: Նիստը երեւան բերեց հետեւյալ առաջարկները՝ Ս. Ասատրյանն առաջարկում էր 900 հազար ԱՄՆ դոլար 90 օրվա ընթացքում՝ 4 աստղանի հյուրանոցի կառուցման բիզնես ծրագիր եռամյա 5 մլն դոլարի ներդրումներով՝ 160 աշխատատեղով, աշխատավարձը՝ նվազագույնը 65-80 դոլար:

Տես ➧ էջ 2

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ընթացիկ

ԿՈՆՅԱԿ-ԲՐԵՆԴԻ

«Պեռնո Ռիկարը» 20 տարի կմնա Հայաստանում

Այսօր, սակայն, անհանգստանում է գործարքի վեցամսյա հետաձգում

«Պեռնո Ռիկարի» պատվիրակությունը հայտնեց, որ իրենք բանակցում են կառավարության հետ եւ ենթադրում են հետաձգել 28 մլն դոլարի վճարման ժամկետը մինչեւ հունիսի 30-ը: Ֆրանսիական կողմը հավաստեց, որ Կոնյակից հրաժարվելու միտք չունի, այդ ժամանակ ես նորից կրկնեցի եւ հստակ արձանագրեցի՝ իսկ 6 ամիս հետո ի՞նչ: Էրիկ դը Պոնսենն ասաց միայն մի բան՝ 20 տարի մնալ Հայաստանում», «Ազգի» հարցին ի պատասխան լուսաբանեց ԱԺ խոսնակ Խոսրով Հարությունյանը: **«Ազգն»** արդեն ծանուցել է, որ «Պեռնո Ռիկարը» նոյեմբերի 25-ին բանակցեց եւ նախնական համաձայնություն կնքեց նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի ու ԱԺ խոսնակ Խոսրով Հարությունյանի հետ: Մեր առաջարկով Խոսրով Հարությունյանը մանրամասնեց իրենց քննարկման ընթացքը՝ «Պեռնո Ռիկարի» մտահոգությունները: Երեւանի Կոնյակի գործարանային համալիրը 30 մլն դոլարով գնելու պատրաստակամություն հայտնած «Պեռնո Ռիկարը» հայաստանյան իշխանությանը ներկայացրել է նախապես ծրագրված իր գործունեության փոփոխության երկու պատճառ. ա) Ռուսաստանի շուկայում անկանխատեսելի եւ անհասկանալի վիճակը, այսինքն՝ ֆինանսատնտեսական ճգնաժամը, գնողունակության կտրուկ անկումն ու ալկոհոլային խմիչքների վաճառքի վրա հաստատվող եւ դեռեւս չկանոնակարգվող պետական մենաշնորհը, բ) Հայաստանում, Ռուսաստանում ընդհատակյա նույն ապրանքային նշաններն օգտագործող կոնյակագործների հետ ծագած մրցակցային դժվարությունը: «Պեռնո Ռիկարն» այսպիսով, ասաց Խոսրով Հարությունյանը, խիստ մտահոգված է, որ Հայաստանի եւ Ռուսաստանի շուկաներում վաճառվում են ապրանքային նույն նշաններն ունեցող, բայց, նրանց համոզմամբ, անորակ սպիրտից պատրաստված կոնյակներ, որոնց առկայությունը խոչընդոտում է Երեւանի Բրենդիի գործարանի արտադրանքի հաջող իրացմանը:

Խոսրով Հարությունյանը երեկ արտոնագրային վարչությունից պարզել էր, որ մեր հանրապետության տարածքում վաճառվում են միայն արտոնագրված ապրանքային նշաններով կոնյակներ: Այդ ապրանքային նշանները Ռուսաստանում արտոնագրելու փորձ ժամանակին կատարել է Կոնյակի հայաստանյան տնօրենությունը: Այսինքն՝ բոլոր նշանները պաշտպանված են օրենքով, մտատանջության առիթ չկա: Կա մեկ այլ խնդիր. գյուղնախարարությունը կոնյակագործությամբ զբաղվելու շուրջ 2 տասնյակ արտոնագիր է հատկացրել տարբեր ձեռնարկություններին: Խոսրով Հարությունյանի կարծիքով. «Այստեղ իրոք պրոբլեմներ կան եւ, հավանաբար, պետք է վերանայենք մոտեցումները, օգտագործենք ստանդարտացման վարչության իրավասություններն ու կարգուկանոն հաստատենք շուկայում արտադրողների շահերը պաշտպանելու տեսանկյունից»: Մասամբ համաձայնենք ԱԺ խոսնակի հետ. շուկայում կարգուկանոն հաստատել իհարկե արժե, բայց դա բնավ չի նշանակում, թե արտոնագրերից պետք է զրկել Հայաստանում կոնյակ արտադրող մյուս բոլոր ձեռնարկություններին՝ «Պեռնո Ռիկարի» համար արհեստականորեն ստեղծելով կոնյակագործության մենաշնորհ: «Պեռնո Ռիկարի» եւ ՀՀ կառավարության միջեւ ստորագրված պայմանագիրը չի ենթադրում այս խմիչքի համար մենաշնորհ սահմանել: Շուկայական տնտեսության ոսկյա կանոնն է՝ հանրահայտ ընկերությունը պետք է կարողանա գործել եւ հաղթել ազատ մրցակցային դաշտում: Ջերմոցային պայմաններում յուրաքանչյուր ոք կարող է հաջողել:

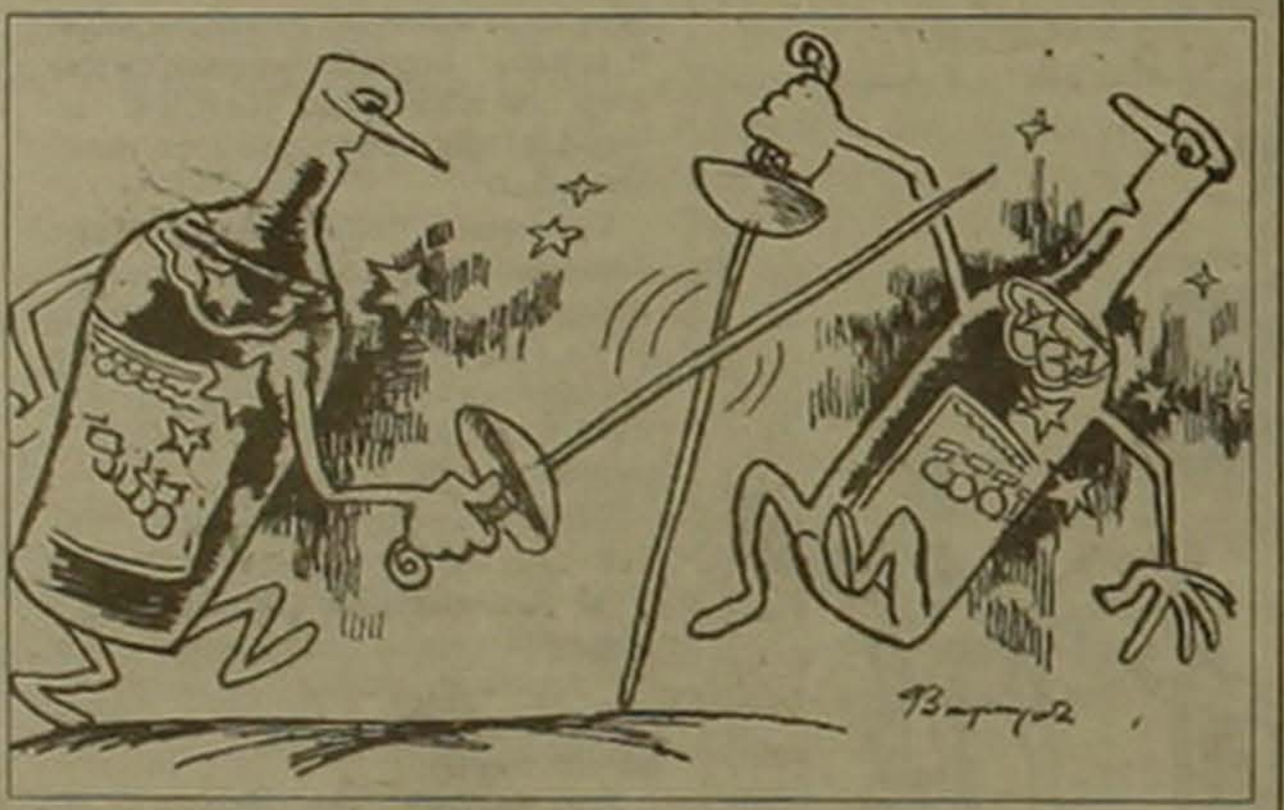

Ինչ վերաբերում է «Պեռնո Ռիկարի» երկրորդ մտահոգությանը՝ ռուսաստանյան շուկայում անհասկանալի եւ անկանխատեսելի վիճակին, ապա Խոսրով Հարությունյանն իրավացիորեն մատնանշել է, թե չկա ոչ մի երաշխիք, որ վեց ամիս անց Ռուսաստանում կհաստատվի կանխատեսելի իրադրություն: Ցուցորինակն այն է, որ ԱԺ ղեկավարությանը «Պեռնո Ռիկարը» ներկայացրել է եւս մեկ դժգոհություն՝ այս անգամ Իսրայելից, որն իր արտադրության կոնյակով ներխուժում է ռուսաստանյան շուկա: Խ. Հարությունյանն անկեղծ պատասխանել է, թե Կոնյակի գործարանի բաժնետոմսերը 100 տոկոս գնելու պատրաստակամություն հայտնած ձեռնարկությունն արդեն ինքը պետք է զբաղվի իր մարքեթինգի, շուկաների որոնման խնդրով (չմոռանանք, որ հայաստանյան կառավարությունը ներկայացնելով այս գործարքի հիմքը՝ անընդհատ վկայակոչում էր նոր շուկաների եւ արհեստավարժ մարքեթինգի ապահովումը: Անշուշտ, Հայաստանի իշխանությունը պատրաստ է անգամ միջպետական խնդիրներում աջակցել «Պեռնո Ռիկարին», բայց. «Ես այն կարծիքին եմ, որ դրանք ուղղակիորեն «Պեռնո Ռիկարի» խնդիրներն են, եւ նրանք պիտի փորձեն անձամբ լուծել դրանք», ամփոփեց Խ. Հարությունյանը: «Պեռնո Ռիկարի» ղեկավարության հետ հանդիպումից ԱԺ խոսնակը ստացել էր իր համար երկու կարեւոր հավաստիացում. ա) «Պեռնո Ռիկարը» չի հեռանա Հայաստանի տարածքից առաջիկա 20 տարում, եթե գործարքի ամբողջական գնի վճարումը հետաձգվի 6 ամսով եւ բ) հարցի դրական լուծման դեպքում նախապատրաստվում է երկարաժամկետ պայմանագրեր կնքել գյուղացիների հետ:

Սպասենք կառավարության հայտարարությանը: Տնտեսական եւ կառուցվածքային բարեփոխումների նախարար Վահրամ Ավանեսյանը, որը համարվում է այս գործարքի կնքահայրը, լրագրողներին խոստացել է շուտափույթ հանգուցալուծում: Չմոռանանք նաեւ հիշեցնել, որ թե՛ Ավանեսյանը, թե՛ Կոնյակի սեփականաշնորհման հանձնաժողովի նախագահ, ֆինէկոնոմնախարար Էդ. Սանդոյանը չէին բացառում գործարքի հետաձգման դեպքում ինչ-ինչ գումարներ՝ նոր կանխավճարներ ստանալ «Պեռնո Ռիկարից»՝ իբրեւ առհավատչյա 20 տարի Հայաստանում մնալու մտադրության: Դժվարանում են միանվագ վճարել 28 մլն դոլար, կարող են վճարել մաս առ մաս:

Ն. ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

ՍԵՓԱԿԱՆԱՇՆՈՐՀՈՒՄ

«Երեւան» հյուրանոցի համար 450 հազար դոլար

Սկիզբը էջ 1

Մրցակից «ԱՄՖ»-ն առաջարկում էր գերհամեստ պայմաններ. ընդամենը 450 հազար ԱՄՆ դոլար, ներդրումներ 625 մլն դրամ առաջիկա երեք տարում եւ շուրջ 60 աշխատատեղ՝ 100 դոլարին համարժեք նվազագույն աշխատավարձով:

Ճակատագրի քմահաճույքով հավակնորդները մինչեւ դեկտեմբերի 4-ը պետք է կանխավճար մուծեին 50 մլն դրամի սահմաններում: Ա. Ասատրյանը, որը ղեկավարում է Հայաստանի երիտասարդական կուսակցությունը եւ որի գրասենյակը հանգրվանել է հյուրանոցում, իր հավաստմամբ, բանկային փոխանցումների ձգձգման պատճառով չկարողացավ մուծել կանխավճարը, եւ Հայաստանի գործարար շրջանակներին անհայտ «ԱՄՖ»-ն հայտնվեց միանձնյա հաղթողի կարգավիճակում:

Այսօր սեփականաշնորհման նախարարությունում տեղի կունենա մրցութային հանձնաժողովի նիստը, որն էլ վերջնականապես կվճռի պատմամշակութային այս հուշարձանի ապագա տիրոջ խնդիրը: «Երեւան» հյուրանոցն ամբողջովին փայտյա ձեղունների եւ միջնապատերի սկզբունքով է կառուցված, կոյուղին եւ օդափոխության համակարգերը քայքայման վիճակում են, 450 հազար դոլարով այնտեղ մեկաստղանի հյուրանոց էլ չես կառուցի. ուստի արժե, որպեսզի հանձնաժողովը կողմնորոշվի եւ հայտարարի նոր մրցույթ. շտապողականությունը սեփականաշնորհման գործում լավագույն զենք չէ: Հատկապես որ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի փոխնախարար էր. Սուրադյանը վկայակոչեց, թե հյուրանոցով հետաքրքրվել են նաեւ արտասահմանից: Չկրկնենք 60 վաուչերով վաճառված պանրագործարանի կամ 80 հազար արժեցած Երեւանի գինու գործարանի անփառունակ ոդիսականը:

Ա. Ն.

ՀԱՄԱՌՈՏ

Գայանե Գասպարյանը ճանաչվել է «Տարվա կին»

ԵՐԵՎԱՆ, 1 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ԱՄՆ-ում գործող կենսագրական ինստիտուտի միջազգային հետազոտական հանձնաժողովը «Տարվա կին» է ճանաչել Բրյուսովի անվան օտար լեզուների պետական ինստիտուտի պրոռեկտոր Գայանե Գասպարյանին: Ինչպես ասաց Գ. Գասպարյանը, իրեն առաջարկվել է դառնալ այդ նույն հանձնաժողովի անդամ: Այդ կոչմանն արժանանալու առիթը, ըստ պրոռեկտորի, դպրոց-բուհ անցումային շրջանում ընդունելության քննությունների բարեփոխմանը իր ակտիվ մասնակցությունն է: Նա նշեց, որ ինստիտուտն այս տարի դիմորդներին քննել է դպրոցական ծրագրերի շրջանակներում: Եվ որպեսզի դպրոցում աշակերտները հիմնարար գիտելիքներ ստանան, ինստիտուտի նախաձեռնությամբ տպագրվել եւ գործածության մեջ են դրվել անգլերենի 5-րդ, 7-րդ, 8-րդ դասարանների բարձրորակ դասագրքեր, իսկ 6-րդ դասարանինը, ինչպես նշեց Գ.Գասպարյանը, արդեն պատրաստ է տպագրության: Այս ամենը հնարավորություն կտա ուսումնասեր դիմորդներին առանց արտադպրոցական լրացուցիչ պարապմունքների պատվով մասնակցել բուհերի ընդունելության քննություններին:

Նախագահի ստացած նվերները պետությանն են եւ մուտքագրվում են

ԵՐԵՎԱՆ, 1 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հայտնի է, որ պաշտոնական հանդիպումների, արտասահմանյան այցերի եւ բազմաթիվ այլ միջոցառումների ժամանակ մասնակիցները սովորաբար հուշանվերներ են փոխանակում: Վերջերս Երեւանում բացված Իրանի Իսլամական Հանրապետության ապրանքների ցուցահանդես այցելության ընթացքում նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը հուշանվերներ ստացավ իրանցի գործարարներից: Արմենպրեսի թղթակիցը փորձեց պարզել, թե ընդհանրապես ինչպես են տնօրինվում այդօրինակ նվերները: Նախագահի մամլո գրասենյակից հայտնեցին, որ այդ հարցը կարգավորվում է կառավարության 1993 թ. փետրվարի 17-ի «Պաշտոնի բերումով ստացված նվերները պետությանը հանձնելու մասին» որոշմամբ: Պաշտոնի բերումով ստացված նվերներն անձնական չեն, դրանք համարվում են պետական սեփականություն: Հանրապետության նախագահի ստացած նվերները մուտքագրվում են ՀՀ նախագահի աշխատակազմում:

ՀԱՐՑԱԴՐՈՒՄ

Վազգեն Սարգսյանը երբեւէ կթողնի՞ բանակը

Սկիզբը էջ 1

– Պրն Շիրխանյան, Ձեր կարծիքով ինչպե՞ս են համատեղվելու Վազգեն Սարգսյան պաշտպանության նախարարը եւ քաղաքական գործիչը:

– ՀՀ օրենքով արգելված է հասարակական-քաղաքական գործունեությունը զինված ուժերում, իսկ այս շարժումը եւ Հանրապետական կուսակցությունը չի ստեղծվում զինված ուժերի կազմում: Վազգեն Սարգսյանը որպես Հայաստանի քաղաքացի, իրավունք ուներ եւ նախաձեռնել, եւ ղեկավարել շարժումը: Համատեղելու ձեւ կա:

– Նա չի՞ պատրաստվում հրաժարվել նախարարի կարգավիճակից՝ հանուն ավելի բարձրի:

– Ոչ, կարծում եմ, նման բան չի կարող լինել, որովհետեւ Վազգեն Սարգսյանը հիմնել է բանակը: Նա ղեկավարում է հանրապետության այս ամենախոշոր եւ ամենակարեւոր կառույցը՝ եւ իր նշանակությամբ, եւ ընդգրկված մարդկանցով, եւ ծախսերով: Չեմ կարծում, որ Վազգեն Սարգսյանը երբեւէ կթողնի բանակը, կամ բանակը կհամակերպվի նրա հեռանալու մտքի հետ: Երկուսն էլ իրար պետք են:

– Իսկ այն պնդումները, թե նա ձգտում է նախագահությա՞ն...

– Շատ բաներ են ասում, բայց ամեն բան ճիշտ չի լինում (բազմիմաստ ժպտում է):

– Վազգեն Սարգսյանից առաջ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը փորձեց Հայաստանում հիմնել աջ ազատական կենտրոնամետ Հանրապետական կուսակցություն, ճիշտ է՝ առանց ազգայինի, բայց տապալվեց: Դուք որքանո՞վ հավանական եք համարում Վազգեն Սարգսյանի հաջողությունն ազգային լիբերալիզմի գաղափարախոսությունը պետական քաղաքականություն դարձնելու տեսանկյունից:

– Կարծում եմ, որ սա ճիշտ նախաձեռնություն է: Վազգեն Սարգսյանի ողջ նպատակն է ամեն կերպ օժանդակել եւ իրականացնել նախագահի նախընտրական ծրագիրը, իսկ դա հնարավոր է Հայաստանում ստեղծելով կենտրոնամետ ուժ: Այսօրվա շուկայական հարաբերություններում Հայաստան երկիրը հայտնվել է անբարենպաստ պայմաններում, եւ շատ դժվար է հզորացնել բանակը, ապահովել զարգացումը ներկա տնտեսական կառավարման, արդյունաբերության վիճակում: Հենց այս տեսանկյունից Վազգեն Սարգսյանը միանշանակ ճիշտ է՝ նախաձեռնելով շարժումը, ուղղորդելու պետական, տնտեսական եւ քաղաքական զարգացումը:

– Վազգեն Սարգսյանը, այսօր նաեւ նրա գաղափարակից Ալբերտ Բազեյանը խոսում են Կարեն Դեմիրճյանի մասին՝ իբրեւ հաշտարար քաղաքական գործչի, որը վարչապետի պաշտոնում կկարողանա ճիշտ ուղղորդել մեր ազգային պետական զարգացումը, Ձեր կարծիքով կառավարության կազմում սպասվո՞ւմ են լուրջ տեղաշարժեր:

– Վազգեն Սարգսյանն այդ մասին հայտարարեց երկու անգամ ընտրությունների ժամանակ, եւ նա համոզված է, որ դա ճիշտ կլինի, բայց մենք ընտրել ենք նախագահ, որն ինքն է նշանակումներ անում եւ ղեկավարում իր ծրագրերի իրականացումը:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության է տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ՀՐԱՅՐ ԶՕՐԵԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն / 562941
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածքը «Ազգ» թերթի
Ցրումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Ընթացիկ

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 7

Երկրաշարժի 10-ամյակի նշումը Մոսկվայում

Երկրաշարժի տասներորդ տարելիցին նվիրված մոսկովյան հանդիսավոր երեկույթը ողբերգականության բնական շեշտով հանդերձ լավատեսական լիցք էր կրում: Ինչպես ասաց Իոսիֆ Կոբզոնը, կյանքը շարունակվում է: ՌԴ Դաշնային ժողովի Դաշնության խորհրդի եւ Պետդումայի, ՌԴ-ում ՀՀ դեսպանության կազմակերպած միջոցառումը, որը տեղի ունեցավ Նշանավոր Միությունների տան Սյունազարդ դահլիճում, ներկաներին հիշեցրեց դեկտեմբերյան օրերը, տարերային աղետի ահավոր հետեւանքները, մեր ժողովրդին ցույց տրված մեծ օգնությունը: Եվ երբ Պետդումայի նախագահի տեղակալ Արթուր Չիլինգարովի, Հայաստանի վարչապետ Արմեն Դարբինյանի ելույթները ընկալվում էին որպես հայրենակիցների ելույթներ, ապա սրահը հոտնկայս ու հիրավի բուռն ծափահարություններով ընդունեց Նիկոլայ Ռիժկովի հուզառատ խոսքը: Ներկաների մեջ առանձնանում էր նաեւ երկրաշարժի հետ կապված իրադարձությունների անմիջական ուղեկից Սուրեն Հարությունյանը, որն անուրանալի ծառայություններ ունի աղետի հետեւանքների վերացման գործում:

Թվում էր երեկույթը զերծ լիներ քաղաքական երանգներից: Ըստ էության այդպես էլ կար: Բայց ահա Ռուսաստանի կողմից զգալի թվով բարձրաստիճան անձանց ներկայությունը սոսկ արձանագրական նշանակություն չուներ: Համենայն դեպս օրյակում երկրի վարչապետ Ե. Պրիմակովի, փոխվարչապետ Վ. Գուստովի, պաշտպանության նախարար Ի. Սերգեեւի, նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ Ս. Պրիխոդկոյի ներկայությունը էապես բարձրացնում էր միջոցառման «կարգավիճակը»: Բոլորը հասկանում էին, որ սրանով արտահայտվում է Ռուսաստանի բարձրագույն ղեկավարության վերաբերմունքը հայ «մեծ» ժողովրդի (Նիկոլայ Ռիժկովի արտահայտությամբ) նկատմամբ: Հատկապես երբ հայտարարվեց, որ չնայած սեփական ֆինանսատնտեսական ծանր կացությանը, Ռուսաստանը պատրաստ է վարկ տրամադրել Հայաստանին:

Մի հետաքրքիր դիտարկում: Ռուսական կողմից երեկույթի «ամենադիմացկուն» ներկայացուցիչը մարշալ Սերգեեւն էր, որը Հայաստանի դեսպան Գագիկ Շահբազյանի հարեւանությամբ մնաց մինչեւ համերգի վերջին կենդանահասաս ավարտը: Ժամանակ առ ժամանակ նրանք մտերմիկ զրուցում էին, կչկչում: Եվ եթե երեկույթին ներկա լինեին որեւէ ադրբեջանցի, ապա անպայման աղմուկ կբարձրացներ, իբր այդ անձինք մտորում են... զենքի հերթական «պորցիի» մատակարարումների մասին...

ՌՈՒԲԵՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ
Մոսկվա

Չիվա գյուղն օգնության կարիք ունի

ԵՐԵՎԱՆ, 1 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ուսումնական տարին դեռեւս եռուն շրջանում է, իսկ Չիվա գյուղի (Վայոց Ձորի մարզ) դպրոցի 220 աշակերտները շուտով ստիպված կլինեն տեղափոխվել այլ շենք: «Սողքերի հետեւանքով շենքը վթարային վիճակում է եւ ամեն պահի կարող է փլվել», ասում է գյուղական համայնքի ղեկավար Գրիգոր Սաղաթելյանը: Նրա խոսքերով, տակավին 70-ական թվականների սկզբին այստեղ իրենց զգալ տվեցին սողքերը: Այժմ գյուղի 196 բնակելի տներից 160-ը տարբեր աստիճանի վթարային վիճակում են: Ըստ այս բնագավառում հայտնի գիտնական Ռուբեն Յաղոյանի, այսօր սողքային երեւույթները Հայաստանի համար լուրջ հիմնախնդիր են, եւ հանրապետության մի շարք գյուղեր, որոնք գտնվում են սողքային վայրերում, շտապ վերաբնակեցման կարիք ունեն:

Այս տարի Շիրակում կառուցվել է 13 դպրոց

ԳՅՈՒՄՐԻ, 1 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ախուրյան գյուղում նախկին շրջգործկոմի շենքը վերակառուցվում է որպես կրթական համալիր: Հաջորդ ուսումնական տարում դպրոցականները, որոնք 10 տարի սովորում են փայտաշեն կառույցում, կստանան 15 դասասենյակից բաղկացած հարմարավետ շենք, որի շինարարությունը ֆինանսավորում է հանրապետության կառավարությունը: 1999 թվականին ծրագրվում է այս գյուղում կառուցել եւս մեկ դպրոց, որով կլուծվի հիմնահարցը: Մինչդեռ Շիրակի մարզում դպրոցաշինությունը, բնակարանայինին զուգահեռ, մնում է լուրջ խնդիր: Դեռեւս մարզի 7 տասնյակ դպրոցներ գտնվում են ժամանակավոր կացարաններում, որից 30-ը՝ մարզկենտրոնում: Վերջին 1-2 տարում դպրոցաշինությանը լուրջ ուշադրություն է նվիրվում: Միայն այս տարի մարզում շահագործման է հանձնվել 13 դպրոց, իսկ 10-ի շինարարությունը շարունակվում է: Իր մամուլի ասուլիսում Շիրակի մարզպետը հայտնեց, որ հաջորդ տարի կառուցվելու է 30 դպրոց, իսկ 2001 թ. մարզի բոլոր դպրոցները կունենան քարաշեն շենքեր:

ԱԼԱՎԵՐԴԻ

«Ես էլ իրենց չեմ սիրում»

Բացակա տղամարդկանց քաղաքը

Ալավերդին եթե մի տխուր նախադասությամբ բնորոշեի՝ կասեի բացակա տղամարդկանց քաղաք: Հսկա գործարանի ավերակների շուրջը ծվարած քաղաքի տերերը երկար աշխատատեղ փնտրեցին, մի կես տարի գնացին-եկան Բագրատաշեն-Ալավերդի ճամփով, հոգնեցին իրենք իրենցից (ախր, շինարար ու ինժեներ էին, շուկայի տղերք չէին) եւ արդեն քանի՞ տարի է Նոր տարվա մոտերքը գալիս են, գարնանը գնում: Կամ ընտանիքներին էլ են տանում: Սարահարթ վիթխարի թաղամասը, որ ծնվել էր գործարանի բանվորներին բնակեցնելու համար, փաստորեն կիսադատարկ է: Հին բանվորները մայթերին մի քանի սիգարետ-բան դրած վաճառում են, հայհոյելով գործարանը փակողներին, «թե ի՞նչ էինք արել նրանց, ճառեր ասացին, նստացույց ու հացադուլ արեցին, փակել տվեցին ու գնացին»: «Է, ոչինչ, հայրիկ, քաղաքում իրենց տեսել եմ, իրենք էլ մի լավ օրի չեն»:

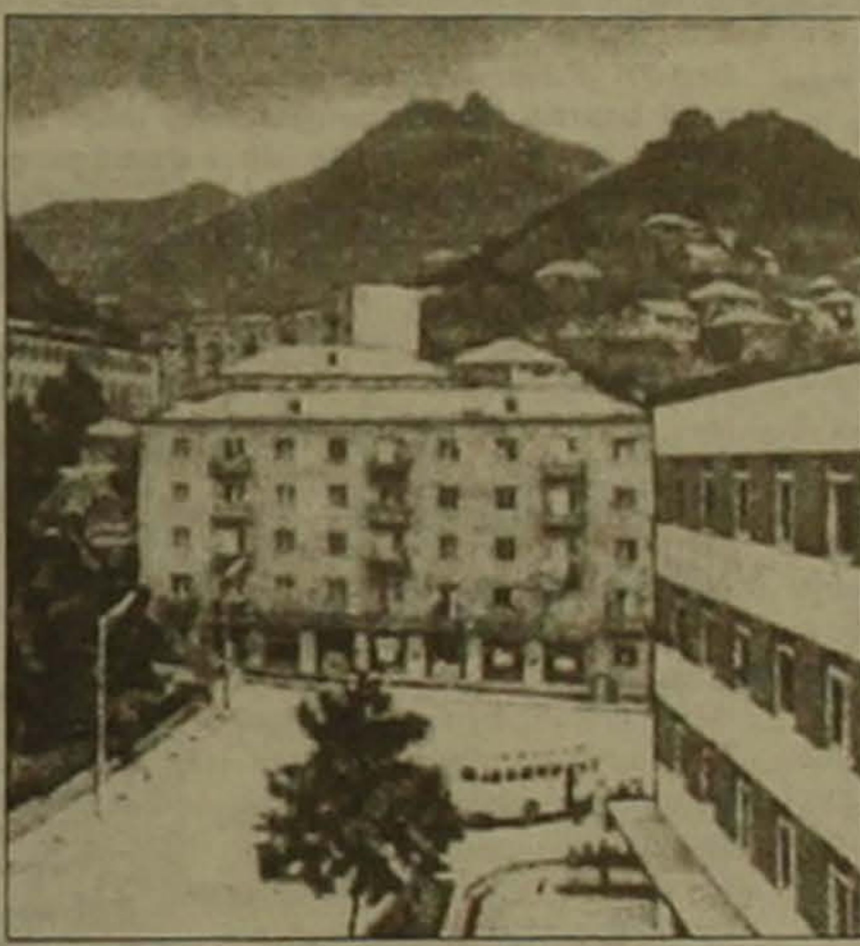

Իսկ Ալավերդին ի՞նչ ունի

Մշակույթ: Ալավերդին միշտ քաղաք է եղել ոչ միայն մեծ արդյունաբերությամբ, այլեւ կրթական ու մշակույթի համակարգով, եւ մինչեւ այժմ էլ ունի մեծ քաղաքներին հատուկ մշակույթի շունչ: Անցյալ տարի Սվետլանա Նավասարդյանը մի համերգ տվեց իր ծննդավայրի Ալավերդու երաժշտական դպրոցում, այնպես որ Ալավերդում աճած տաղանդավոր սաները երբեմն հիշում ու վերադառնում են իրենց օրրանը: Պատիվ է, իհարկե: Պատկերասրահում, որին հատուկ սեր եւ ուշադրություն է դարձնում Երեւանի Ազգային պատկերասրահի տնօրեն Շահեն Խաչատրյանը, ցուցադրվել են Մինաս, Գառզու, Սարյան... տեղի նկարիչներն են իրենց գործերը ցուցադրում... Ունի երգչախումբ, որը ելույթ է ունեցել անգամ Փարիզում, ժողգործիքների նվագախումբ, թատրոն: Թատրոն, եւ ոչ թե ինչ-որ շոուներ, ինչպես երեւանյան թատրոններում, եւ բեմադրում է Բոմարշե՝ «Ֆիգարոյի ամուսնությունը», Ռազումովսկայա՝ «Անհոդ այգի», Աղասի Այվազյան՝ «Դիպլիպիտո»: Թատրոնի առաջատար դերասաններից մեկն էլ հենց Ալավերդու քաղաքապետարանի բաժնի վարիչն է:

Էլ ի՞նչ ունի Ալավերդին

Ունի սպորտ: Եվ ունեցել է միշտ: Հայաստանի եւ Խորհրդային Միության առաջնություններին տվել է ծանրամարտի, ֆուտբոլի, ձեռքի գնդակի չեմպիոններ: Այնտեղ այժմ մի երիտասարդ կա Վարդանը, մարզիչ, սեւ գոտի, որը «Քեմփո»-ի դպրոց է հիմնել եւ պարապում է շուրջ 300 երեխայի հետ: Այդքան երեխա կտրվում է փողոցից: Հայաստանի առաջնությունից վերադարձել էին միայն ոսկե մեդալներով եւ հինգ երեխա ուղարկվելու է Իտալիա: Միայն նրանց «մարզադահլիճը» լավը չէր, տանիքը անձրեւներից կաթում էր, լուսամուտ չկար: Այ թե քաղաքապետը «գնահատեր» այդ երեխաներին եւ մի փոքրիկ գումար տրամադրեր...

Ալավերդին զգոն ոստիկանության քաղաք է

Մի գործարար մարդ, երեւանաբնակ ալավերդցի, Երեւանում ցույց տալով մի շքեղ բենզալցման կայան, ասաց. «Ես Ալավերդիում կուզեի այստեղի մի սիրուն բան սարքել, բայց գիտե՞ս ինչ օրը կգցեն ինձ»: «Ովքե՞ր»: «Եսիմ ովքեր: Սոված տեղ է՝ բան սարքող չկա, ով ուզում է մի գործ անել, գալիս, խմբվում են, հարկային տեսչությունը, հարկային ոստիկանությունը, անվտանգության կոմիտեն, ոստիկանությունը կուգի ու կուգի»: Ուրեմն Ալավերդին ոստիկանակա՞ն քաղաք է: Դա զգալի է հատկապես երեկոները, երբ լուռ, ամայի փողոցներում միայն ոստիկանական ավտոմեքենաներ են աջ ու ձախ սլանում, հանցագործներ ու զանգառուներ որոնում: Ես ոստիկանության անչափահասներով զբաղվող վարչության պետ Աշոտ Էվոյանին մի հարց տվեցի. «Շատ ծնողներ Ալավերդիում բողոքում են, որ ահ ու սարսափի մեջ են իրենց անչափահաս երեխաների համար, որոնց առանց լուրջ հիմքի «բռնտում» են եւ եթե շուտ բաց են թողնում, ապա «ծեծի ենթարկված»: «Այդպիսի դեպքերը բացառվում են, թացը չորի հետ երբեք չի այրվում մեզ մոտ»:

Քաղաքը չի սիրում իր քաղաքագլխին եւ հակառակը, քաղաքագլխի դեմ ընդվզումը նույնիսկ արդեն ցույցերով է արտահայտվում. «Ի՞նչ ես արել էս քաղաքի համար, չես կարող, դուրս արի», գոռում են: Մի թղթակից ուղղակի հարցրել է. «Պարոն Լալայան, ինչո՞ւ ձեզ չեն սիրում ձեր քաղաքացիները»: «Ես էլ իրենց չեմ սիրում», պատասխանել է քաղաքագլուխը:

ԳԱՅԱՆԵ ԲԱԲԱՅԱՆ

ՎԱՆԱՁՈՐ

Ըստ նախարարի՝ հոսանքի վարձի բարձրացումը էապես չի ազդի անապահով խավի վրա

Շարունակվում են նոր նշանակված նախարարների «հետախուզական» այցերը Լոռու մարզ: Անցած շաբաթ օրը, երեկոյան, Շիրակից հետո Լոռու մարզկենտրոն էր այցելել ՀՀ էներգետիկայի նախարար Մերուժան Միքայելյանը: Մարզպետարանում համապատասխան ծառայությունների պետերի եւ լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ նա ներկայացրեց հյուսիսային էլցանցի նոր տնօրեն Վարդան Մարտիրոսյանին: Նրան ուղեկցում էին նաեւ փոխնախարար Մելս Պետրոսյանը, «Հայգազարդի» տնօրեն Ռուբեն Ռուբինյանը եւ ուրիշներ:

Խոսակցություն ծավալվեց էներգահամակարգում տեղի ունենալիք բարեփոխումների, բնակչության գազամատակարարման արդյունավետ եղանակների մշակման, հեղուկ գազի վաճառքի կազմակերպման, բարձրահարկ շենքերի գազամատակարարման հետ կապված բարդությունները վերացնելու եւ այլ հարցերի շուրջ:

Մ. Միքայելյանը տեղեկացրեց, որ նախարարության ընդհանուր կրեդիտորական պարտքերն այսօր հասնում են 87 միլիարդ դրամի, որից զգալի գումար են կազմում հիմնարկ-ձեռնարկությունների պարտքերը:

Հետաքրքրական էր այն լուրը, որ արդեն Վրաստանից ստացվել է 60 տոննա հեղուկ գազ, եւս 120-130 տոննա շուտով կստացվի Իրանից եւ մարզի տարածքում նույնպես կկազմակերպվի վաճառք՝ կիլոգրամը 230 դրամով, իսկ ավտոմեքենաների համար՝ 210-220 դրամով:

Վերջում նախարարը, մարզպետ Հենրիկ Քոչինյանը եւ տարբեր ծառայությունների պետեր պատասխանեցին լրագրողների հարցերին: Մեր այն հարցին, թե այս տարի ի՞նչ զեղչեր են նախատեսված բնակչության սոցիալապես անապահով խավի համար եւ արդյոք կտրվեն նրանց անվճար էլեկտրաէներգիայի կտրոններ, նախարարը պատասխանեց, որ այդ խավը վարձավճարի ավելացումից գրեթե չի տուժի: Թանկացման «շնորհիվ» ստացվելիք լրացուցիչ 9,3 միլիարդ դրամից 1,8-ը որպես ավելացված արժեքի հարկ կմուծվի պետբյուջե, իսկ 4,2 միլիարդը կառավարությունը կհատկացնի ընտանեկան նպաստ ստացող 230 հազար ընտանիքներին՝ որպես լրացուցիչ գումար, որով փաստորեն կփոխհատուցվի թանկացման գումարը:

Մնում է հուսալ, որ այս ձմեռը հնարավորին չափ կմեղմվի բնակչության, հատկապես անապահով խավի համար եւ մի օր վերջ կդրվի անընդհատ թանկացումների եւ «հետեւանքները» վերացնելու «յուրօրինակ», Հայաստանի համար խիստ բնորոշ այդ անհաջող քաղաքականությանը:

Մ. ՄԻՆԱՍՅԱՆ

Էջմիածին. ժողդատարանը վերականգնեց փախստականի ոտնահարված իրավունքները

ՀՀ սոցիալական ապահովության նախարարության փախստականների եւ բնակչության տեղաշարժի վարչություն էր դիմել փախստական Համեստ Հակոբի Մինասյանը՝ իր խախտված իրավունքները վերականգնելու միջոցներ ձեռնարկելու խնդրանքով:

1989 թ. Համեստ Մինասյանի 4 հոգուց բաղկացած ընտանիքը Ադրբեջանից բռնագաղթել էր Հայաստան եւ բնակություն հաստատել Էջմիածին քաղաքում: Մինասյանն աշխատանքի էր ընդունվել Էջմիածնի «Ռաստր» գործարանում, որի ադմինիստրացիան, փախստականների շտաբի միջնորդությամբ, փախստականի ընտանիքին ժամանակավոր բնակության համար հատկացրել էր իր սեփականության տակ գտնվող Էջմիածին քաղաքի Զվարթնոց 3, բն. 47 հասցեի մեկսենյականոց բնակարանը: Բնակության շուրջ 9 տարվա ընթացքում ընտանիքը բարեխղճորեն վճարել էր էլեկտրաէներգիայի եւ կոմունալ ծառայությունների վարձերը, ՆԳ անձնագրային բաժանմունքի կողմից գրանցվել էր նշված հասցեում:

Ս. թ. ապրիլին, աշխատանքից ազատվելուց հետո, Մինասյանից պահանջել էին ազատել բնակարանը: Համաձայն «ՀՀ-ում փախստականների սոցիալ-տնտեսական վիճակի բարելավման միջոցառումների մասին» ՀՀ կառավարության 24.04.92 թ. թիվ 255 որոշման 10-րդ կետի, ժամանակավորապես դադարեցվել է հյուրանոցներից, պանսիոնատներից, առողջարաններից, հանգստյան տներից, հանրակացարաններից եւ ժամանակավոր այլ կացարաններից փախստականների վտարումը, եթե դա չի կատարվում դատական վճռով կամ եթե իրավասու պետական մարմնի կողմից սահմանված կարգով չի տրված համապատասխան փաստաթուղթ՝ փախստականին այլ բնակավայր մշտական բնակության տեղափոխելու մասին: Սակայն, խախտելով որոշման պահանջները, ինչպես նաեւ ՀՀ բնակարանային օրենսգրքի 49 հոդվածի (օրդեր կարող է տրվել միայն ազատ, մեկուսացված բնակելի տարածության համար) պահանջը, գործարանի ադմինիստրացիայի եւ արհկոմի 14.09.95 թ. եւ Էջմիածնի քաղաքային խորհրդի գործադիր կոմիտեի 26.09.95 թ. թիվ 25 որոշմամբ Համեստ Մինասյանի զբաղեցրած բնակարանը հատկացվել էր Արամ Բաբկենի Ավետիսյանին, ինչի հետեւանքով մեկ անգամ արդեն տունն ու գույքը կորցրած փախստականի ընտանիքը զրկվել էր զբաղեցրած բնակարանն օգտագործելու իրավունքից:

Վարչության իրավաբանական ծառայության կողմից Մինասյանին տրվեց անհրաժեշտ խորհրդատվություն: 29.09.98 թ. հայց ներկայացվեց Էջմիածնի տարածքային ժողդատարան՝ Էջմիածնի քաղսովետի գործկոմի որոշումն անվավեր ճանաչելու եւ բնակտարածության նկատմամբ փախստական Մինասյանի օգտագործման իրավունքը ճանաչելու պահանջի մասին: Փախստականների եւ բնակչության տեղաշարժի վարչությունը պաշտպանեց փախստականի օրինական շահերը: Էջմիածնի ժողդատարանը (դատավոր Հ. Սարգսյան) ս. թ. նոյեմբերի 12-ին եւ 19-ին քննեց գործն ըստ հայցի եւ բազմակողմանի, լրիվ եւ օբյեկտիվ քննության արդյունքում կայացրեց արդարացի վճիռ՝ բավարարել հայցապահանջը:

Փախստական Համեստ Մինասյանի խախտված իրավունքները վերականգնված են:

ՊԵՏՐՈՍ ԱՂԱԲԱԲՅԱՆ
ՀՀ սոցապ նախարարության փախստականների եւ բնակչության տեղաշարժի վարչության իրավախորհրդատու

digitised by A.R.A.R.@

ՕՐԱԽՆԴԻՐ

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ

Արեւելյան հետնախորշերով անկախ Հայաստա՞ն

ԵրՃՇԻ-ի ճարտարապետության ֆակուլտետի դեկան, ճարտարապետների միության վարչության անդամ Նարեկ Սարգսյանը քչերից մեկն է, որ չի խուսափում արտահայտվելուց եւ նույնիսկ չի «սվաղում» իր մտքերը: Ունի մի «վտանգավոր հատկություն»՝ հետաքրքրվում է Երեւանի ճարտարապետական բոլոր խնդիրներով: Այս փաստը նրան դարձնում է ընդհանրապես «անտանելի»: Քանի՞ «հանճարեղ» նախագիծ է տապալել: Հետաքրքրությունից դրդված որոշեցինք իմանալ պրն. Սարգսյանի կարծիքը մի շարք հրատապ հարցերի վերաբերյալ:

– Պրն Սարգսյան, անօրինական շինարարությունն ուռուցքի պես թափանցել է քաղաքի բոլոր մասերը: Ըստ ձեզ, հնարավո՞ր է որեւէ կերպ կասեցնել այդ գործընթացը:

– Անօրինական շինարարության հիմնական պատճառը քաղաքապետարանի վարչական կառուցվածքի բարդությունն է: Օրինակ, գլխավոր ճարտարապետը հաստատում է նախագիծը, իսկ ճարտարապետաշինարարական վերահսկողության վարչությունը տալիս է շինարարությունը սկսելու թույլտվություն: Չեմ հասկանում սրա իմաստը: Ինչպե՞ս կարող է մի բնագավառի մասնագետ հաստատել մեկ ուրիշ բնագավառի մասնագետի որոշումը: Արհեստական արգելքներ են դրվում պատվիրատուի առջեւ, այնպես որ նա նախընտրում է ուղղակի օգտագործել փաստի առաջ կանգնեցնելու սկզբունքը: Նախ կառուցում են ապօրինաբար, հետո՝ օրինականացնում, մանավանդ որ դրա մեխանիզմները կան: Եվ տպավորություն է ստեղծվում, որ քաղաքապետարանին եւ ընդհանրապես այս երկրին նման վիճակը գոհացնում է:

Հասկանալի է, որ քաղաքի կենտրոնը շահութաբեր է: Սակայն քաղաքի կենտրոնի վերակառուցման որեւէ նախագիծ գոյություն չունի, որով քաղաքապետարանն առաջնորդվեր: Կարելի էր արագ մրցույթ հայտարարել, անել այդ նախագիծը, դարձնել գործող փաստաթուղթ եւ առաջարկել բոլոր նրանց, ովքեր քաղաքի կենտրոնում են ուզում շինարարություն անել, ստեղծել ընդհանուր կազմակերպություն եւ հետեւել նախագծի պայմաններին (շենքերի բարձրությունը, մայթերի լայնքը, կարմիր գծերը, ստորգետնյա ավտոտնակները):

– Ինչպիսի՞ն է եղել եւ ինչպիսի՞ն կարող է լինել գլխավոր ճարտարապետի դերն այս գործընթացում:

– Օրենքների եւ քաղաքաշինական փաստաթղթերի բացակայության պայմաններում գլխավոր ճարտարապետի անձը խիստ որոշիչ դեր է ձեռք բերում: Այս իմաստով, կարծում եմ, ավելի նպատակահարմար կլիներ գլխավոր ճարտարապետի նշանակման մենաշնորհը վերադարձնել կառավարությանը: Այդպես էր խորհրդային ժամանակներում, այսօր գլխավոր ճարտարապետին, ինչպես նաեւ վարչությունների պետերին նշանակում է քաղաքապետը: Գոնե Երեւանի կենտրոնը, իբրեւ բացառիկ ազգային ժառանգություն, պետք է հայտարարվի հատուկ կարգավորման գոտի եւ անցնի ամենաբարձր ատյանների հովանավորության ներքո: Ուրիշ էլ ինչո՞վ ենք ներկայանում աշխարհին՝ եթե ոչ առանձին եկեղեցիներով եւ, իբրեւ քաղաքաշինական հուշարձան, Երեւանի կենտրոնով: Կառավարությունն ինքը պետք է նոր մարմիններ ստեղծի՝ ամենակարճ ժամանակում կազմելու համար Երեւանի կենտրոնի սխեմաները: Դրանից հետո կարելի է ստեղծել շինարարական ինվեստիցիոն ծրագրերի կենտրոն, որը կզբաղվի կենտրոնի չկառուցապատված մասի (40 տոկոս) հատակագծի մանրամասն մշակմամբ:

– Ի՞նչ կլինի, եթե այս միջոցառումները չձեռնարկվեն:

– Մենք պարզապես կվերադառնանք այն Երեւանին, որը կար մինչեւ Թամանյանը եւ այլեւս չենք խոսի ոչ եվրոպական քաղաքակրթության եւ ոչ էլ այդ քաղաքակրթություն ներգրավվելու մասին: Երեւանը կդառնա հետամնաց արեւելյան հետնախորշ: Երկրաշարժի վտանգի, խիստ ցամաքային կլիմայի, անբարենպաստ ռելիեֆի, տարբեր շրջանների չկապակցվածության պայմաններում քաղաքի համար առաջնային խնդիր է դառնում տրանսպորտային հիմնակմախքի առողջ գործունեությունը: Այսօր նկատվում են տրանսպորտային հեռանկարային ճանապարհների փակման միտումներ: Դրա հետեւանքը կլինի այն, որ արտակարգ իրավիճակի դեպքում ժողովուրդը փախչելու տեղ չի ունենա: Եվ ավելին ասեմ՝ եթե ապագա սերունդները որոշեն ինչ-որ բան ուղղել, ապա անիմաստ ծախսերի ինչպիսի բեռ բարդած կլինենք մեր երեխաների վրա: Դա անպատասխանատու եւ անբարոյական արարք է:

– Անընդհատ խոսվում է Թամանյանի հանճարի մասին, տպավորություն է ստեղծվում, որ այսօրվա լճացումը հանճարեղ մարդկանց բացակայության հետեւանք է:

– Բոլորովին, Հայաստանում կան որակյալ կադրեր, մի բան, որ բացակայում էր Թամանյանի ժամանակ:

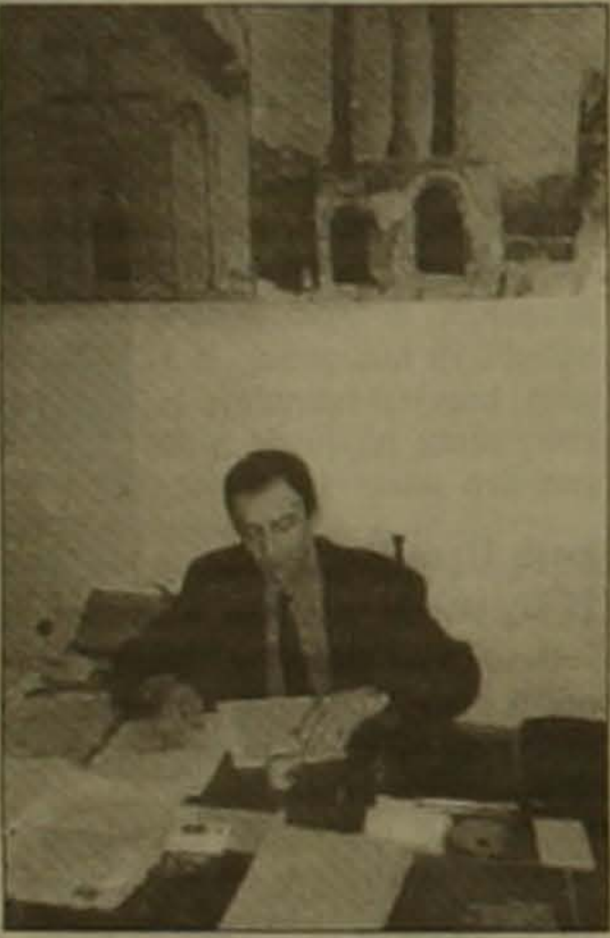

Բայց նա ուներ ավելի հզոր հենարան: Կառավարական օղակները նրան տվեցին «կարտ բլանշ»՝ ամբողջությամբ նրան վստահելով նոր մայրաքաղաքի ձեւավորումը: Դա աշխարհում բացառիկ դեպք էր: Խորհրդային Միության քաղաքականությունը պահանջում էր գավառը դարձնել մայրաքաղաք:

– Այսինքն՝ երբ մարդիկ որոշում են գավառը դարձնել պետություն, դրան հասնում են եւ երբ որոշում են պետությունը դարձնել գավառ, նույնպես հասնում են:

– Այո, նախ պետք է պետական քաղաքականություն իրագործվի: Քաղաքաշինությունը, կարելի է ասել, միակ պետական արվեստն է: Հնարավոր չէ տանը նստել եւ ասել՝ ես քաղաքաշինությամբ եմ զբաղվում: Հայաստանի պետական այրերը ստիպված են հասկանալ, որ քաղաքաշինությունը պետություն կառուցելու հզոր լծակներից մեկն է: Հնարավոր չէ պատկերացնել արեւելյան հետնախորշերով անկախ Հայաստան: Պատկերացնենք, որ Երեւանի կենտրոնը չկա: Ո՞րն է մեր պետության խորհրդանիշը, ո՞րն է մեր մայրաքաղաքը, ո՞ր երկիրն ենք գալիս...

– Ձեր կարծիքով, որքանո՞վ է արդարացված ճարտարապետների միության գոյությունը:

– Ճարտարապետական խնդիրները կախված են կառավարող լծակներից, ուստի ճարտարապետները մշտապես կարիք ունեն պաշտպանվելու կամ իշխանությունների վրա ճնշում գործադրելու: Ուշագրավ մի փաստ նշեմ. աշխարհում գոյություն չունեն տարբեր տիպի ստեղծագործական միություններ, սակայն կա ճարտարապետների համաշխարհային միություն: Ճարտարապետների միությունը կոչված է ստիպելու կառավարությանը միջոցներ ձեռնարկել շրջակա միջավայրը խեղաթյուրողների դեմ: Իմ կարծիքով, միությունը պետք է նաեւ իրականացնի կադրային քաղաքականություն: Դեռ խորհրդային ժամանակներում որեւէ ճարտարապետ պաշտոնյա չէր հաստատվում իր պաշտոնում մինչեւ չլիներ իր ստեղծագործական միության կարծիքը:

– Իբրեւ մեկը, որ առօրյա շփում ունի ուսանողների հետ, ի՞նչ կասեիք երիտասարդ սերնդի մասին:

– Ցավոք սրտի, մեր երիտասարդներն ագահ չեն եւ եթե ագահ էլ են, համարձակ չեն: Ճարտարապետը բոլոր ժամանակներում պիտի ունենա ուժեղ կամք եւ քաղաքացիական դիրքորոշում, քանի որ մեծագույն վնասները հենց ճարտարապետի ձեռքով են հասցվում: Վառ օրինակներից մեկը՝ պետհամալսարանի հարեւանությամբ Գետառի վրա կառուցված սրճարաններն են: Գրագետ եւ ազնիվ ճարտարապետը նման տեղում շենք չէր կանգնեցնի: Այդ արարքին որեւէ արդարացում լինել չի կարող: Ըստ Երեւանի գլխավոր հատակագծի, Գետառը չկառուցապատվող հատված է, բնապատկեր, որը կազմում է փողոցի մի մասը: Ստացվում է, որ վերոհիշյալ սրճարանները պարզապես փողոցի մեջտեղում կառուցված շենքեր են: Ընդ որում՝ Գետառի այդ հատվածում եւ քիչ վերեւ նախատեսվում էր գետնուղու միջոցով տրանսպորտային հանգույց լուծել՝ բեռնաթափելու Նալբանդյան-Չարենց խճուղին: Ինչեւէ, ես համոզված եմ, որ բնությունը վրեժխնդիր է լինում հակաբնական արարքներ անողներից: Ցավալի օրինակ բերեմ՝ երկրաշարժի ավերածությունները: Այն, ինչ անգրագետ էր եւ անհոգի, փուլ եկավ:

– Կա՞ բարեկարգման հույս, կա՞ն ուժեր, որոնք դեռ մտահոգված են այս խնդրով:

– Անտարակույս՝ եւ ավագ սերնդի, եւ միջին սերնդի մեջ: Վարչապետը որոշակի հետաքրքրություն է ցուցաբերել քաղաքաշինական խնդիրների նկատմամբ: Նրա կողմից արվեց երկու լուրջ քայլ. նախ՝ հողային քաղաքականության մեջ առաջնային դեր հատկացվեց քաղաքաշինության նախարարությանը, ապա՝ Դիլիջանում կազմակերպվեց քննարկում Երեւանի կենտրոնի վերաբերյալ: Այսօր խոսվում է Երեւանի գլխավոր հատակագծի եւ կենտրոնի նախագծի մշակումը բյուջեում ընդգրկելու մասին:

– Դրա կարիքը հավանաբար չի լինի, քանի որ մեր ձեռներեցներից յուրաքանչյուրն իրականացնում է կենտրոնի իր նախագիծը:

– Հուսով եմ՝ մարդիկ մի օր կհասկանան, որ քաղաքի արտաքինը չի պատկանում որեւէ մեկին, դա որեւէ մեկի անձնական գործը չէ:

ԻՈՆՆ ՇԱՐՈՅԱՆ

Ագարակատերերի միավորումը ժամանակի թելադրանքն է

Օրերս Երեւանում կայացավ ֆերմերների ազգային միության հիմնադիր ժողովը, քննարկվեցին ծրագրի դրույթները, ընդունվեց կանոնադրությունը, ընտրվեց խորհրդի կազմ: Քննարկվեցին եւ վերլուծության ենթարկվեցին ոլորտին առնչվող բազմաթիվ հիմնախնդիրներ:

Գյուղատնտեսության ոլորտում ծառացած բազմաթիվ խնդիրներ հրատապ լուծում են պահանջում: Ահա այս մտահոգությունն էր, որ համախմբել էր հանրապետության ագարակատերերին, գյուղացիական եւ գյուղացիական կոլեկտիվ տնտեսությունների եւ համայնքների ղեկավարներին: Տնտեսական բարեփոխումներին առաջինն արձագանքող գյուղատնտեսությունը, ուր տեղի ունեցավ հողի, արտադրամիջոցների, անասնագլխաքանակի մասնավորեցում, հայտնվել է ծայրահեղ վատթար վիճակում: Այդ փոփոխությունները կարող էին առաջընթացի կարեւոր գործոն հանդիսանալ, եթե ամրապնդվեին անհրաժեշտ նյութատեխնիկական միջոցներով, արտադրահարաբերություններով, իրավական դաշտի ապահովմամբ եւ, իհարկե, պետական հովանավորությամբ: Սակայն օբյեկտիվ եւ սուբյեկտիվ պատճառների, ինչպես նաեւ տնտեսավարման ու մարքեթինգի անհրաժեշտ մեխանիզմների բացակայության հետեւանքով այս բնագավառում ի հայտ եկան լուրջ դժվարություններ ու բացթողումներ: Դրանք էլ ավելի ակնհայտ դարձան հետագայում՝ կապված տնտեսավարող սուբյեկտների թվաքանակի կտրուկ ավելացման եւ տնտեսավարող օբյեկտների չափերի ծայրաստիճան փոքրացման հետ: Հանրապետությունում գործող 938 գյուղձեռնարկություններից սեփականաշնորհվել են 774-ը, որի արդյունքում ձեւավորվել են շուրջ 321 հազար գյուղացիական եւ գյուղացիական կոլեկտիվ տնտեսություններ: Սեփականաշնորհվել է 358 հազար գլուխ խոշոր, 670 հազար գլուխ մանր եղջերավոր անասուն, 41 հազար գլուխ խոզ: Միջին հաշվով, մեկ տնտեսությանը բաժին է ընկնել ընդամենը 0,9 հա վարելահող, 0,15 հա բազմամյա տնկարկներ, 0,2 հա խոտհարքներ, 0,69 գլուխ կով, 0,18 գլուխ խոզ, 1,7 գլուխ ոչխար եւ այծ: Խիտ բնակեցված մարզերում (Արարատ, Արմավիր եւ այլն) այդ ցուցանիշներն ավելի ցածր են: Գյուղացիական մանր տնտեսությունների ստեղծումը եւ արտադրական միջոցների փոշիացումն իրենց բացասական ազդեցությունը թողեցին տնտեսությունների ձեւավորման եւ ապրանքային արտադրության կազմակերպման վրա: Ագարակատերերի ճնշող մեծամասնությունը նոր հարաբերությունների պայմաններում չկարողացավ հարմարվել եւ կազմակերպել արտադրությունը: Դրա հետեւանքով շատ տնտեսություններ կազմալուծվել են եւ չեն կարողանում բավարարել նույնիսկ սեփական կարիք-

ները: Նման պայմաններում ֆինանսական միջոցների մեծ պահանջը չկարողացան բավարարել նույնիսկ համապատասխան բանկերը: Դա կապված էր մեծ ռիսկի հետ, քանի որ գյուղատնտեսության մեջ ներդրված միջոցները հատուցվում են տարիների ընթացքում: Նշված հակասություններն էլ ավելի խորացան՝ կապված գների ազատականացման հետ, երբ գյուղմթերքների իրացման ու վերամշակման ոլորտները հաճախ ունենալով մենաշնորհային դիրք, իրենց պայմաններն են թելադրում ագարակատերերին եւ ոչ միայն չեն նպաստում գյուղատնտեսության զարգացմանը, այլեւ խոչընդոտում են: Ահա այս եւ ոլորտում ծառացած բազմաթիվ կնճռոտ հարցերի քննարկումն էր ձգվում համաժողովի ողջ ընթացքում:

Միավորելով եւ փոխադարձ օգնելով միմյանց, պետք է ստեղծվեն այնպիսի բարենպաստ պայմաններ, որոնք հնարավորություն կընձեռեն, որպեսզի աշխատող, ազնիվ ագարակատերերը կարողանան ոտքի կանգնել եւ կազմակերպել մրցունակ արտադրություն: «Այսպիսով, ընդունելով անցումային շրջանում ստեղծված իրավիճակը իբրեւ որոշակիորեն անխուսափելի, չի կարելի, սակայն, այն համարել բնականոն ու արդարացված: Ուստի, շուկայական տնտեսակարգի ձեւավորման համար անհրաժեշտ ու բավարար պայման է (անկախ սեփականության ձեւից) ագարակատերերի, ձեռնարկատերերի ու ֆերմերների ընկերության ստեղծումը, որը նոր տնտեսական պայմաններում կապահովի նրանց համագործակցությունն ու հետագա զարգացումը», ասաց նախաձեռնող խմբի ղեկավար, «Ագրոսպասարկում» ԲԲԸ տնօրեն Վանիկ Սողոմոնյանը: Այնուհետեւ ընտրվելով միության նախագահ, նա հույս հայտնեց, որ նորաստեղծ միությունը մեծ պատասխանատվությամբ կծառայի հայրենական գյուղատնտեսության արդյունավետացմանն ու կայուն զարգացմանը:

Նշենք նաեւ, որ միությունը նպատակադրվել է նպաստել գյուղատնտեսական մթերքների արտադրությանն ու մարքեթինգի զարգացմանը, հանրապետության բնակչությանը բարձրորակ եւ էկոլոգիապես մաքուր սննդամթերքով ապահովելուն: Միությունն իր առջեւ խնդիր դրեց աջակցել ագրոբիզնեսի զարգացմանը:

ՆԵԼԼԻ ՍԱՀԱԿՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Բալկաններ

Ո՞ւմ է ձեռնտու կոսովյան ճգնաժամը

(Պատմաքաղաքական ակնարկ)

Վերջին մեկ տարում համաշխարհային մամուլը պարբերաբար անդրադառնում է Կոսովոյում եւ Մետոխիայում տեղի ունեցող ազգամիջյան առճակատումներին: Խոսքը սերբական հինավուրց այդ բնօրրանի նկատմամբ արդեն մի քանի տարի շարունակվող եւ, ցավոք, լռության մատնված ալբանական ոտնձգությունների մասին է, որոնք այսօր նոր երանգ են ստացել: Եվ չնայած աշխարհի հեղինակավոր շատ թերթեր անդրադառնում են այս խնդրին, շատերի համար կոսովյան հիմնահարցի առանձին շերտեր մնում են մութ ու անհասկանալի: Հարցին ըստ էության մոտենալու եւ ճիշտ ու լիարժեք պատկերացում կազմելու համար մեզ, առաջին հերթին, օգնության է գալիս պատմությունը, որը խնդրին անտեղյակ մարդկանց հնարավորություն է տալիս ցրելու Կոսովոյի մասին կեղծ ու թյուր պատկերացումները, որոնցով արեւմտյան գաղափարախոսները փորձում են թունավորել միջազգային հանրությանը: Գաղտնիք չէ, որ նրանց գաղափարախոսությունը հեռահար նպատակներ ունի: Արեւմուտքը ոչ միայն Կոսովոյին, այլեւ Բալկաններին նայում է որպես Արեւելքն ու Արեւմուտքն իրար կապող, ռազմավարական նշանակություն ունեցող մի կամրջի: Եվ եթե այսօր Արեւմուտքը ջատագովում եւ խրախուսում է ալբանացիների ահաբեկչական գործողությունները, թող չստեղծվի այն կարծիքը, որ Արեւմուտքին նրանք սիրելի ու համակրելի են: Ամենեւին, ալբանացիները նրանց որպես գործիք են ծառայում, եւ դա Արեւմուտքն օգտագործում է լարված, անհանգիստ ու պայթյունավտանգ պահելու համար Բալկանյան ամբողջ տարածաշրջանը:

Ովքե՞ր են ապրում Հարավսլավիայում

Հարավսլավիայի Միութենական Հանրապետությունը բազմազգ պետություն է: Ազգաբնակչության գերակշիռ մասը սերբեր են, պետական լեզուն՝ սերբերենը: Սերբերից զատ երկրի տարածքում ապրում են ավելի քան 20 ազգեր ու ազգություններ ներկայացնող փոքրամասնություններ, այդ թվում՝ հունգարացիներ, խորվաթներ, ռումիններ, սլովակներ, ռուսներ, ուկրաինացիներ, ռուսիններ, թուրքեր, գնչուներ եւ այլն: Նրանք բոլորն օգտվում են իրենց քաղաքացիական իրավունքներից, համագործակցում են պետական գործիչների հետ, լուծում կրթության, մշակույթի, ինչպես նաեւ ազգային հարցերին վերաբերող կարեւոր խնդիրներ: Փոքրամասնությունների ներկայացուցիչներին հնարավորություն է տրված ստեղծելու քաղաքական կուսակցություններ եւ մասնակցելու երկրի քաղաքական կյանքին, ընտրվելու իշխանությունների ինչպես տեղական, այնպես էլ միութենական բոլոր մարմիններում: Այս ամենից օգտվելու լայն հնարավորություններ ունեն նաեւ ալբանացիները, որոնք չեն օգտվում այդ իրավունքներից: Կոսովոյի ալբանացիների քաղաքական կուսակցությունները, ելնելով իրենց հակասերբական տրամադրություններից, չեն ցանկանում հաշտվել այն իրողության հետ, որ Կոսովոն բնիկ սերբական հող է եւ որ իրենք հյուր են այնտեղ: Ի տարբերություն Կոսովոյի, Սերբիայի հյուսիսային Վոյեվոդինա մարզում ապրող ազգային փոքրամասնությունների ներկայացուցիչները լիարժեքորեն օգտվում են իրենց ընձեռված բոլոր իրավունքներից ու հնարավորություններից եւ չունեն տարածքային պահանջատիրություն:

Կոսովոյի սերբերը Գրաչանիցա վանքի բակում աղուհացով են դիմավորում համայն Սերբիայի պատրիարք Պավլեին եւ Ռուսաստանի պատրիարք Ալեքսի Երկրորդին:

«Մեծ Ալբանիա» ստեղծելու ալբանական զառանցանքը

«Մեծ Ալբանիա» ստեղծելու ծրագիրն անմիջականորեն առնչվում է օսմանյան գաղափարախոսությանը: Այն թուրքերի կողմից Արեւելյան Եվրոպայի նվաճման եւ հատկապես 17-րդ դարում նրանց դեմ Եվրոպայի քրիստոնյա ուժերի մղած պայքարի հետեւանք է: «Մեծ Ալբանիա» ստեղծելու գաղափարն առ այսօր էլ ծառայում է Եվրոպայում օսմանյան գաղափարախոսության ամրապնդմանը, որով Թուրքիան կրկին փորձում է իրականացնել Օսմանյան երբեմնի կայսրությունը վերականգնելու եւ, իհարկե, նրա տարածքներն ընդլայնելու վաղեմի երազը: Ըստ ալբանացիների, «Մեծ Ալբանիա» ասելով հասկացվում է, որ այն պիտի ընդգրկի առաջին հերթին Կոսովոն, այնուհետեւ Չեռնոգորիայի մի մասը, Մակեդոնիայի համարյա կեսը, սերբական հինավուրց Ռաշկա պետության, ինչպես նաեւ Հունաստանի առանձին հատվածներ: «Մեծ Ալբանիա» ստեղծելու գաղափարը քաջալերվում է ոչ միայն Արեւմուտքի, այլեւ արտասահմանում գոյություն ունեցող ալբանական համայնքների կողմից: Այդ ծրագրի իրականացման համար հսկայական միջոցներ են տրամադրվում:

Այն, որ Կոսովոն եւ Մետոխիան միշտ էլ եղել են սերբ ժողովրդի բնօրրանը, վկայում են ամենանշանավոր հուշարձանները: Այնտեղ առկա ճարտարապետական 1400 հուշարձաններից մի քանիսն անգնահատելի դեր ունեն Սերբիայի պատմության ձեւավորման գործում: Դրանցից են սերբական պատրիարքարանը Պեչ քաղաքում, Բանյսկա, Գրաչանիցա, Դեչանի մենաստանները, Սբ. Հրեշտակաց եւ Լեւիշկա Աստվածածին վանքերը Սերբիայի երբեմնի մայրաքաղաք Պրիզրենում: Հարց է ծագում՝ ինչո՞ւ պիտի սերբերն իրենց մշակույթի ու հոգեւոր կենտրոնները եւ ուղղափառության աթոռանիստը՝ պատրիարքարանը հիմնեին օտար հողում, կամ էլ այնտեղ, ուր փոքրամասնություն են կազմել: Եվ, վերջապես, որքանո՞վ է տրամաբանական, որ որեւէ ժողովուրդ իր մայր մշակույթի արժեքներն ու կենտրոնները ստեղծի մեկ այլ երկրում: Նույնը կլիներ, ասենք, եթե հայերը Էջմիածնի Մայր տաճարը կամ էլ Աղթամարի Սբ. Խաչը, Վարագավանքը, Կարսի Առաքելոց եկեղեցին եւ նշանավոր այլ հուշարձաններ կառուցեին Հայաստանից դուրս: Պատմության հուշարձաններն են այն միակ ու ճշմարիտ վկաները, որոնցով տվյալ ժողովուրդը կարողանում է ճանաչել իր պատմական հայրենիքը, իր ակունքները:

Անդրադառնանք, սակայն, Կոսովոյին: Ազգագրական կազմի փոփոխությունները պատմական Սերբիայի այդ հատվածում նկատվել են դեռեւս 18-րդ դարի կեսերից եւ շարունակվել մինչեւ 19-րդ դարի կեսերը, ապա 1878-ից մինչեւ Բալկանյան առաջին պատերազմը՝ 1912 թվականը, երբ այդ տարածքներն արդեն ազատագրված էին թուրքական լծից: Օտար հեղինակների բազմաթիվ վկայություններ հստակ ու հիմնավոր ներկայացնում են Կոսովոյի ազգագրական, քաղաքական ու կրոնական իրապատկերը: Այսպես, օրինակ, Յոզեֆ Միլլերի վկայությունների եւ ուսումնասիրությունների համաձայն, 1838-ին Մետոխիայի Պեչ, Պրիզրեն եւ Ջակովիցա քաղաքներում սերբերն ազգային մեծամասնություն են կազմել՝ 92,09 տոկոս, իսկ արնաուտները (թուրքերն այդպես են անվանում ալբանացիներին)՝ 4,17 տոկոս: Պրիզրենում նույն ժամանակ սերբերը բնակչության 73,68 տոկոսն են կազմել, իսկ արնաուտները՝ 16,63 տոկոսը:

«Մեծ Ալբանիա» գաղափարական ծրագրում ամփոփված դրույթների համաձայն ալբանական պետությունն ազգագրական առումով պիտի լինի մաքրազգ պետություն, նրա տարածքում պիտի բացառվի ազգագրական այլ խմբերի ու նրանց կազմավորումների ստեղծումը: Ելնելով այդ ծրագրի դրույթներից, Բեռլինի վեհաժողովից հետո, այսպես կոչված ալբանական տարածքներից սկսվել է ոչ ալբանաբնակ ազգաբնակչության տեղահանությունը: Միայն պատմական Սերբիայից, այսինքն՝ այն ժամանակվա Կոսովոյի վիլայեթից, 1878-1912 թվականներին բռնի տեղահանվել են ավելի քան 150 հազար ուղղափառ սերբեր:

Նման քաղաքականության գաղափարակիր է եղել նաեւ ալբանական ժամանակավոր կառավարության առաջին նախագահ Իսմայիլ Քեմալ բեկը: Որպես իշխանության ղեկավար, աշխարհի գերհզոր ուժերից նա պահանջել է, որ նրանք աջակցեն մաքրելու ալբանական հողը սլավոններից ու հույներից, այնուհետեւ գովաբանել է ալբանացիներին, որոնք հրանոթներով եւ զանգվածային ճնշումներով վտարել են քրիստոնյա սլավոններին:

1913-ին, Բալկանյան առաջին պատերազմից հետո, որի ժամանակ ալբանացիները թուրքերի դաշնակիցներն էին, Լոնդոնում հաստատվում են Ալբանիայի ինքնավար պետության սահմանները: 1921-ի նոյեմբերին Փարիզում որոշում է կայացվում Ալբանիան անկախ պետություն ճանաչելու մասին (նշենք, որ մինչ այդ Ալբանիան եղել է ժողովուրդների ընկերակցության կազմում): Չնայած այդ ամենին, սերբերի, խորվաթների եւ սլովենների թագավորության ու Ալբանիայի միջեւ առկա սահմանները վերջնականապես ճշգրտվել են 1926-ի հուլիսի 26-ին Ֆլորենցիայում՝ Միջազգային հանձնախմբի կողմից հաստատված քաղվածքով:

Կոսովյան ճգնաժամում Ալբանիայի դերը

«Մեծ Ալբանիա» ստեղծելու գործում, անշուշտ, որոշակի դեր է խաղում նաեւ հարեւան Ալբանիան: Էնվեր Խոջայի իշխանության տարիներին (1945-ից մինչեւ իր մահը՝ 1985-ը) Ալբանիան հետեւողականորեն վարել է հակահարավսլավական եւ, առավել եւս, հակասերբական քաղաքականություն, որը բաղկացած է եղել մի քանի փուլից:

Առաջին փուլ. Տեւել է 1945-ից մինչեւ 1948 թվականը, երբ կոմունիստական Ալբանիան ակնկալել է, որ Կոսովոն եւ Մետոխիան կընդգրկվեն իր կազմում:

Երկրորդ փուլ. ԽՍՀՄ-ի հետ Հարավսլավիայի հարաբերությունների խզման հետեւանքով 1948-ի հունիսին Ալբանիան դարձավ Հարավսլավիայի ամենաոխերիմ թշնամին, իսկ նրանից տարածքային բացահայտ պահանջատիրությունն արդարացվեց գաղափարական պատճառներով: Այդ տարիներին Ալբանիայից Կոսովո եւ Մետոխիա էին ուղարկվում հանցագործ ավազակախմբեր, միաժամանակ Ալբանիայում կազմակերպվում էին ոչ ալբանացիների եւ առաջին հերթին քրիստոնյաների տեղահանություններ, որոնք ուղեկցվում էին ամենատարբեր բնույթի վայրագություններով:

Երրորդ փուլ. 1961-ին Բելգրադի ու Մոսկվայի հարաբերությունների բարելավմանը հաջորդեց ԽՍՀՄ-ի հետ Ալբանիայի կապերի խզումը: Այդ ժամանակ Տիրանան դաշինք է հաստատում կոմունիստական Չինաստանի՝ Մոսկվայի այն ժամանակվա քաղաքական ամենահզոր թշնամու հետ: Արդյունքում՝ Հարավսլավիա թափանցած գաղտնի գործակալների աջակցությամբ եւ հովանավորությամբ 1968-ի նոյեմբերին, ալբանական պետության հիմնադրման օրը, Կոսովոյի եւ Մետոխիայի ալբանացիների նոր խռովություններ հրահրվեցին:

Չորրորդ փուլ. 1971-ին Հարավսլավիայի հետ հարաբերությունների նորմալացումից հետո, Ալբանիան փորձեց մշակութային համագործակցության միջոցով դասախոսներ եւ այլ մասնագետներ գործուղել Հարավսլավիա, հիմնականում՝ Կոսովո: Գործուղվածների մեծ մասը «Սիգուրիմի» գաղտնի ծառայության գործակալներ էին, որոնք Հարավսլավիա էին գնում որոշակի եւ հստակ մշակված ծրագրերով՝ հակասերբական գաղափարախոսություն տարածելու նպատակով, ինչպես նաեւ ընդլայնելու իրենց ազդեցության ոլորտը Կոսովոյի եւ Մետոխիայի ալբանացի երիտասարդության շրջանում: Հենց այդ տարիներին նրանցում սկսվեց ձեւավորվել եւ խոր արմատներ գցել այն գաղափարը, թե իրենք, իբր, անտիկ իլլիրացիների հետնորդներն են, իսկ ազգագրական մնացած խմբերը եկվորներ են եւ բնակվել են այնտեղ 6-րդ դարում, Քրիստոսից հետո: Այդ գործակալների եռանդուն ջանքերը տարիներ անց Կոսովոյում ալբանական նոր խժդժությունների առիթ պիտի դառնային:

Այդպես էլ եղավ: 1981-ին ալբանացիների խռովության նոր ալիք բարձրացավ Սերբիայում: Չբավարարվելով այդ ցույցերից, նրանք որոշեցին բարբարոսական այլ քայլերի դիմել՝ հրդեհելով սերբական ուղղափառության աթոռանիստը՝ Պեչի պատրիարքարանը: Դրանով մեկ անգամ եւս պարզ դարձավ, որ կոսովաբնակ ալբանացիների մեջ սերբերի հանդեպ առկա թշնամանքը նոր որակ է ստացել:

Հինգերորդ փուլ. Ընթացել է 1985-1991 թվականներին, երբ Էնվեր Խոջայի հետնորդները փորձել են Կոսովոյի ալբանացի խռովարարների հանդեպ հարավսլավական միլիցիայի կողմից կարգուկանոն հաստատելը որակել որպես բռնություն: Այդ ժամանակ, Ալբանիայում կոմունիզմի անկման նախաշեմին, կոսովաբնակ ալբանացիները մտահոգված հետեւում էին Տիրանայում տեղի ունեցող իրադարձություններին՝ փորձելով կանխել ազգային ուժերի պառակտումը, երբ այդ տարիներին նրանց համար առաջնակարգ հարց էր դարձել Կոսովոյի եւ Մետոխիայի միավորումը Ալբանիային:

Վեցերորդ փուլ. Սկսվել է 1992-ի փետրվարի 22-ին Իբրահիմ Ռուգովայի գլխավորած «Կոսովոյի դեմոկրատական միության» պատվիրակության Տիրանա կատարած այցով, իսկ որպես այցի արդյունք Տիրանայի իշխանությունները նույն տարվա հոկտեմբերին ճանաչեցին, այսպես կոչված, Կոսովոյի Հանրապետությունը: Որոշ ժամանակ անց դրան հաջորդեց Կոսովոյի ալբանացիների հետ համերաշխության առաջին միտինգը Տիրանայում:

Մեզ՝ հայերիս այս ամենը պարզ ու հասկանալի է: Մենք դա լավ գիտենք առաջին հերթին Բեռլինի վեհաժողովի, 1915-ի Հայոց մեծ եղեռնի, Ղարաբաղյան շարժման եւ բազմաթիվ այլ օրինակներով: Բեռլինի վեհաժողովում արդար լուծում չստացավ Հայկական հարցը, աշխարհը կույր ձեւացավ 1915-ին, լռության մատնվեցին 1919-1921 թվականներին Շուշիում ու Բաքվում հայերի զանգվածային տեղահանությունները եւ նրանց հանդեպ գործված ոճիրները: Եվ, իհարկե, առանց հաշվի առնելու հայ ժողովրդի կարծիքը Ղարաբաղն ու Նախիջեւանը նվիրվեցին երբեք գոյություն չունեցած Ադրբեջանին:

Նման զուգահեռների անցկացումն արվում է մի նպատակով միայն, որպեսզի ընթերցողը ճիշտ ընկալի խնդրի էությունը եւ չստեղծվի այն կարծիքը, որ եթե հայկական Արցախը իրավացիորեն անջատվել է Ադրբեջանից եւ դարձել առանձին պետական միավոր, ուրեմն այդ նույն բանն իրավունք ունեն անելու Կոսովոյի ալբանացիները: Եթե 18-րդ եւ 19-րդ դարերում, սերբերի վրա ճնշում գործադրելու նպատակով, Կոսովոն բռնի բնակեցվել է ալբանացիներով ու հիմա նրանք մեծամասնություն են կազմում այնտեղ, դա չի նշանակում, որ Կոսովոն պետք է անջատել մայր երկրից: Առաջին հերթին պիտի հաշվի նստել պատմության հետ, մի բան, որը ծանոթ չէ ալբանացիներին: Ոչ հայերը եւ ոչ էլ սերբերը ադրբեջանցիներին ու ալբանացիներին ոչինչ պարտք չեն: Մեր նպատակը կորցրածը ետ ստանալն է, ոչ թե օտար տարածքների ակնկալիք ունենալը:

ԲԱԲԿԵՆ ՍԻՄՈՆՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Մշակույթ

Թումանյանի տուն-թանգարանի շուրջ մամուլի վերջին չորս ամսվա հրապարակումների փաթեթը կարող էր մի նոր ցուցադրանքի նյութ դառնալ թանգարանի ցուցափեղկերում, եթե որեւէ մեկի մտքով անցներ համալրել հավաքածուն: Դրանք տրամագծորեն հակադիր են. մի կողմից՝ մտավորական շրջանակների անհանգստությունը թանգարան մուտք գործող «գործարարության» առնչությամբ («Այժմ», **«Ազգ»**, «Գոլոս Արմենիի»), մյուս կողմից՝ հեգնախառն դատողություններ այդ շրջանակների եւ նրանց անհանգստության նկատմամբ («Հայք», «ՌԱ»):

«Ազգը» քանիցս անդրադարձել է խնդրո առարկային՝ հրապարակելով նախ ակադեմիկոսներ Սիլվա Կապուտիկյանի, Վարազդատ Հարությունյանի, Էդվարդ Ջրբաշյանի, դոկտորներ Ազատ Եղիազարյանի եւ Լուսիկ Կարապետյանի ահազանգը «Թումանյանի տուն-թանգարանում ստեղծված իրադրության շուրջ», այնուհետեւ ակադեմիկոս Լեւոն Հախվերդյանի նկատառումները, ավելի ուշ՝ 18 ճանաչված մտավորականների բաց նամակն՝ ուղղված վարչապետին եւ մշակույթի նախարարին, որտեղ, մասնավորապես, ասվում է. «Թանգարանի գործունեությունից հեռացվում են Թումանյանի ընտանիքի անդամները... թանգարանը դադարում է թումանյանագիտական կենտրոն լինելուց» (10.11.98 թ.):

«Հավաքվել այն առանցքի շուրջ, որի անունը Թումանյան է»

Նամակին հաջորդել էր թանգարանի տնօրենության եւ աշխատակազմի վիրավորված արժանապատվությունը փաստող պատասխանը, որի հեղինակները պնդում են. «Թանգարանն այսօր կա եւ գործում է իր ողջ կարողությամբ: Սա ոչ միայն Թումանյանի կյանքն ու գործը մասսայականացնող օջախ է, այլեւ թումանյանագիտական խորը կենտրոն: Այս ամենի համար պետք է միայն շնորհակալություն հայտնել թանգարանի ողջ կոլեկտիվին, որի համար թանգարանի ամեն իր մասունք է, սրբություն»:

Թումանյանի թոռնուհին՝ բանասիրական գիտությունների դոկտոր, թումանյանագետ Իրմա Թումանյան-Սաֆրազբեկյանը, որ անհասկանալիորեն օտարված է թանգարանից (ընդգրկված չէ նույնիսկ գիտխորհրդի կազմում), համաձայն չէ այդ հայտարարությանը: Ընդհակառակը, «Մեր բակը-2» հայտնի ֆիլմի տեսարաններից մեկի 10 ժամ տեւած նկարահանումը տնօրենի եւ ֆոնդապահի բացակայությամբ թանգարանում անցկացնելու իրողությունը (օգտագործվել էր բանաստեղծի անկողինը), ինչպես նաեւ առաջին հարկում գտնվող ընտանեկան հուշասենյակի հաշվին նախարարին ընդլայնելու տնօրենի մտահղացումը (վերջինս կասեցվել էր գիտխորհրդի որոշմամբ) նրա կարծիքով ճիշտ հակառակն են ապացուցում: Այն է՝ «Թանգարանը թումանյանաթափ է արվում: Տնօրենին պետք է անընդհատ հուշել, թե ինչ կարելի է եւ ինչ չի կարելի: Բանաստեղծի գրադարանի, արխիվների նկատմամբ պատշաճ վերաբերմունք չկա, Թումանյանին, նրա հերոսներին առնչվող հոբելյանները մոռացվում են»:

Թումանյանի թանգարանում ստեղծված իրավիճակը գրեթե նույն ելակետից են գնահատում Ազատ Եղիազարյանը, Ցեղասպանության թանգարանի տնօրեն Լավրենտի Բարսեղյանը եւ արվեստաբան, ակադեմիկոս Արամ Գրիգորյանը:

Ազատ Եղիազարյան-Թանգարանի ղեկավարությունն ինչի՞ հիման վրա է տիկին Իրմա Սաֆրազբեկյանին հեռու պահում թանգարանի աշխատանքներից՝ մի մարդ, որ ոչ միայն արյունով, այլեւ իր գիտական գործունեությամբ կապված է Թումանյանին: Նրան գիտխորհրդի մեջ չընդգրկելն արդեն իսկ որոշակի ակցիա էր: Եթե թանգարանն ուզում է ոչ թե խորշ, այլ պարզապես թումանյանագիտական կենտրոն լինել, պետք է համախմբի բոլոր ուժերը, ոչ թե շարունակի խորացնել հակասությունները:

Լավրենտի Բարսեղյան-Աշխարհում ընդունված պրակտիկա է, որ հուշային, անվանական թանգարանների մշտական գործունեության մասնակիցները տվյալ գործչի ընտանիքի անդամները կամ հարազատներն են: Համոզված եմ, որ եթե Իրմա Սաֆրազբեկյանն այդ թանգարանում աշխատեր, ամեն ինչ այլ կերպ կլիներ: Նախորդ տնօրենը (Արմեն Շեկոյանը) նույնպես մտածում էր ավելի շատ մշակութային լայն միջոցառումների, քան թումանյանական միջոցառումներ կազմակերպելու մասին: Դա նշանակում է, որ թանգարանային մակերեսները լիարժեք չեն օգտագործվում: Թանգարանն այսօր իր առաքելությունը չի կատարում: Ես կարծում եմ, որ պետք է ստեղծվի հանձնաժողով՝ թանգարանային արժեքների, ֆոնդերի հաշվառման, կանոնադրական պահանջների պահպանումն ստուգելու համար:

Արամ Գրիգորյան-Թանգարանը մասնագիտություն է, Թումանյանը մասնագիտություն է: Եթե Թումանյանի թանգարանում չկա ոչ թանգարանի մասնագետ, ոչ էլ թումանյանագետ, դա արդեն թանգարան չէ, այլ ֆիկցիա: Ես հիշում եմ, Թումանյանի թանգարանը միշտ բուռն կյանքով էր ապրում, հիշում եմ թումանյանական ընթերցումները: Հիմա այդ ամենը մոռացվել է, Թումանյանի թանգարանում չկան ոչ թումանյանական առօրյաները, ոչ թումանյանական տոնը: Այնտեղ միայն մի բան է մնացել. սիրողականության թագավորությունը: Իսկ սիրողականությունն այսօր աղետներից վտանգավորագույնն է մեր հասարակության համար:

Փոխզիջում

Անցած ուրբաթ «հակամարտող» տեսակետները բախվեցին թանգարանում հրավիրված գիտխորհրդի ընդլայնված նիստում, որին, գիտխորհրդի անդամներից զատ, մասնակցում էին վարչապետին ուղղված դիմումն ստորագրած մտավորականներ, գիտնականներ, մշակույթի փոխնախարար Արամ Մանուկյանը եւ վարչության պետ Վարդան Վարդանյանը, «Հովհաննես Թումանյան» հայրենակցական միության ներկայացուցիչներ: Եթե առանձին հարցերում տարաձայնություններ կային, ապա առնվազն մեկ հարցում նիստի մասնակիցները համերաշխ էին. թանգարանի շուրջ ստեղծված տգեղ իրարանցումը, որին կամա թե ակամա նպաստեց մամուլը, վիրավորում է Թումանյանի հիշատակը («Խե՜ղճ Թումանյան», ցավով ասաց Լեւոն Հախվերդյանը): Ներկա մտավորականները ոչ առանց հիմքի խոցված էին մասնավորապես «Հայքի» եւ «ՌԱ»-ի հրապարակումների անհարգալից շեշտադրումներից:

Թանգարանի տնօրեն Վերժինե Մովսիսյանը, սակայն, մերժեց իրեն ներկայացված մեղադրանքները. ինքը պատասխանատու չէ նախորդների չարածի համար: Ինչ վերաբերում է վերջին մեկուկես տարվան, ապա այդ ընթացքում թանգարանում ավելի շատ աշխատանք է կատարվել, քան նախորդ յոթ-ութ տարիներին: Լեւոն Հախվերդյանի ելույթը թեր ու դեմ կարծիքների արդյունավետ համադրում էր՝ բացառապես թելադրված Թումանյանի «շահով». «Տիկին Իրմայի եւ տիկին Վերժինեի շահերը ինձ չեն հետաքրքրում: Այդ աղմուկի պատճառն անգամ կարեւոր չէ: Տիկին Իրման մեծ գործ է արել իր թումանյանական ուսումնասիրություններով, իր հիմնած «Հովհաննես Թումանյան» հիմնադրամով: Նրան գիտխորհրդում չընդգրկելն անթույլատրելի էր: Տիկին Վերժինեն կարգի է բերել նկուղը, հրատարակության պատրաստել երեք գիրք, չորրորդը լույս կտեսնի Թումանյանի 130-ամյակի առթիվ: Փառք ու պատիվ իրեն: Սակայն միաժամանակ հայտարարում է, թե հուշասենյակը թումանյանագիտական արժեք չէ, պետք է գեղեցկացվի: Այն գեղեցկացնելու համար չէ, առաջարկվող մյուս տարբերակը՝ կույր պատ շարելն էլ հանցագործություն է՝ ցուցադրությունը պետք է սկսվի եւ ավարտվի այդ հուշասենյակով: Թումանյանի անկողնում պառկելը խայտառակություն էր, այն, ինչ անելու բան չէր, արվել է: Սակայն պառակտումը պետք է դադարեցվի. տիկին Իրման պետք է տեղ ունենա թանգարանում: Հավաքվել մի առանցքի շուրջ, որ կոչվում է Թումանյան, ահա թե ինչ է պետք անել»:

Նույն կարծիքին էր ակադեմիկոս Սերգեյ Սարինյանը: Ակադեմիկոս Պարույր Մուրադյանը շնորհակալ էր տիկին Իրմայից, քանզի «եթե նրա ահազանգը չլիներ, անուղղելի բաներ էին լինելու»: «Պետությունը երկու կողմ պիտի ճանաչի. թանգարանի տնօրենը, որին պետությունը վարձում է, եւ Թումանյանի միակ գործող ժառանգը՝ տիկին Իրման»: Տիկին Մովսիսյանն, ի պատասխան, հերքեց հնարավոր անշրջելի փոփոխությունների վարկածը՝ հավաստիացնելով, թե տիկին Իրմայի նկատմամբ թանգարանում ամենաջերմ վերաբերմունք է եղել, եւ անհամաձայնությունը նրանից է բխում: Բանասիրական գիտությունների դոկտոր Կարլեն Դալլաքյանը պահանջեց արձանագրել, որ թանգարանային համալիրն ամբողջությամբ անձեռնմխելի է տնօրեններին եւ նախարարության պաշտոնյաներին մեկընդմիշտ զրկելով վերջինիս նկատմամբ ոտնձգությունների հնարավորությունից:

Շոշափվեց նաեւ թանգարանի սեփականաշնորհման վարկածը, սակայն փոխնախարարը հանգստացրեց ներկաներին՝ հավաստելով, որ թանգարանները սեփականաշնորհման ենթակա չեն: Շահագրգիռ քննարկումից հետո գտնվեց փոխզիջումային լուծում, որն առնվազն այս պահին բավարարում է «հակամարտության» կողմերին: Որոշվեց ընդլայնել գիտխորհրդի կազմն՝ ընդգրկելով մասնավորապես տիկին Իրմային, առաջարկությունների մեծ մասի հեղինակ Լավրենտի Բարսեղյանին, Ազատ Եղիազարյանին եւ Կարլեն Դալլաքյանին, եւ թանգարանի նախնական մտահղացումից ամենաաննշան շեղումն իսկ հաստատել գիտխորհրդի նիստում: «Առանց գիտխորհրդի համաձայնության թանգարանում մի մեխ անգամ չի խփվի» փոխզիջումն ամրագրեց պարոն Վարդանյանը, թեպետ բարենորոգչական եռանդի սահմանափակումն ակնհայտորեն թանգարանի տնօրենի սրտովը չէր: «Ախր ինչո՞ւ չգեղեցկացնել, եթե հնարավոր է», չէր հանդարտվում տիկին Մովսիսյանը, սակայն գիտխորհուրդն աներեր էր, Լեւոն Հախվերդյանը, մասնավորապես՝ համոզված, որ նույնիսկ գիտխորհրդի համաձայնությամբ թանգարանում որեւէ բան փոխելը սրբապղծություն է:

Որոշվեց նաեւ չվարձատրվող խորհրդականի հաստիք սահմանել տիկին Իրմա Սաֆրազբեկյանի համար: Ու թեեւ Թումանյանի թոռնուհին համաձայն էր աշխատել հասարակական կարգով, աշխատավարձի հոգսն ստանձնեց «Հովհաննես Թումանյան» հայրենակցական միությունը: Հուսանք, ձեռք բերված ժամանակավոր դադարը կայուն խաղաղություն կդառնա, եւ Թումանյանի անունն այլեւս չի շահարկվի հայրենի մամուլի էջերում, քանզի, ինչպես նշվեց նիստի ընթացքում, տնօրենները, կառավարությունները փոխվում են, Թումանյանը մնում է...

Հ. Գ. «Աչքներս լույս», հայ մտավորականության («ծեր եւ ծերացող մտավորականների») նկատմամբ «հնեցված» ատելությամբ շաղախված հրապարակումների թիվն արդեն երեկ համալրվեց «Օրագիր» օրաթերթի «Հովհաննես Թումանյանն ու 40 շահագրգիռ անձիք» (վրիպումն «Ազգինը» չէ), որի վերնագիրն արդեն խոսում է իր մասին: Ավելորդ չէ նշել, որ 40 «ակտիվիստների»... պարագլուխն, ըստ հեղինակի, Լեւոն Հախվերդյանն է: Այնպես որ, Թումանյանի անունը, ցավոք, դեռ շահարկվելու է. առայժմ այդ է թելադրում հայաստանյան մամուլի «ազատության» տրամաբանությունը...

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

«Սեբաստիա» հայրենակցական միության երկրորդ համագումարը

Նոյեմբերի 28-ին «Սեբաստիա» կրթահամալիրում տեղի ունեցավ «Սեբաստիա» հայրենակցական միության երկրորդ համագումարը: Ներկա էին միության անդամներ, հյուրեր: Հաշվետվությամբ հանդես եկավ միության նախագահի տեղակալ պատմության դոկտոր Գրիգոր Գույումջյանը:

1991-98 թթ. միության կատարած հիշարժան գործերը (90-ական թթ. սկզբին Համասեբաստահայ վերաշինաց միության օժանդակությամբ մեծաքանակ սննդի ստացումը Նոր Սեբաստիայի կրթօջախների համար, սեբաստացի նշանավոր դեմքերի հոբելյանների, «Սեբաստիա» մանկապարտեզի 60-ամյակի նշումը եւ այլն) թվելուց հետո զեկուցողը կարեւորեց ներկա պայմաններում միության աշխատանքները վերակառուցելու անհրաժեշտությունը, որպեսզի կարելի լինի 20-ական թթ.-ի նման նպաստել Նոր Սեբաստիայում արտադրական կարողությունների ստեղծմանը, սփյուռքի սեբաստահայերի կողմից անցյալում հիմնված, սակայն այժմ չաշխատող գործարանների վերագործարկմանը եւ այդ կերպ դեմն առնել արտագաղթ կոչվող երեւույթի:

Հայրենիք-Սփյուռք հարաբերությունների եւ արտերկրի սեբաստահայերի, նրանց ժառանգների հետ կապերը վերահաստատելու եւ զորացնելու, Նոր Սեբաստիայի կրթօջախներին, Հայաստանի գիտական եւ ուսումնական հաստատություններին տասնամյակներ շարունակ ցույց տրվող օգնությունը շարունակելու առաջարկություններով հանդես եկան միության վարչության անդամներ՝ «Սեբաստիա» կրթահամալիրի Հոգաբարձական խորհրդի նախագահ Վերոնիկա Գեւորգյանը, Դանիել Վարուժանի անվան միջնակարգ դպրոցի տնօրեն Օֆելյա Պետրոսյանը, Գառնիի կոսմիկական աստղագիտության ինստիտուտի տնօրեն ակադեմիկոս Գրիգոր Գուրզադյանը, համագումարի հյուրեր, Կենսաքիմիայի ինստիտուտի տնօրեն ակադեմիկոս Արա Գալոյանը, Հայաստանի «Հովարդ Գարակյոզյան» հիմնարկության նախագահ, Հայրենակցական միությունների խորհրդի ատենադպիր Կամո Տեր-Պետրոսյանը, միության անդամներ, Երեւանի պետական համալսարանի արվեստի պատմության ամբիոնի վարիչ Լեւոն Չուգասզյանը, ճարտարապետ Արամ Արամյանը, վարչության անդամ Հովհաննես Իշխանյանը:

Համագումարը բաց քվեարկությամբ «Սեբաստիա» հայրենակցական միության նախագահ ընտրեց Գրիգոր Գույումջյանին: Ընտրվեցին միության այլ կառույցների պատասխանատուներ, վարչության նոր կազմ: Համասեբաստահայ վերաշինաց միության (Նյու Յորք) լուծարման կապակցությամբ համագումարը լիազորեց նորընտիր վարչությանը հանդես գալ հայտարարությամբ (կամ՝ բանաձեւով), որով փափագ հայտնվի վերականգնել հիշյալ միությունը, կամ դարձնել Հայաստանում գործող «Սեբաստիա» հայրենակցական միության մասնաճյուղ:

ՆԱԶԵԼԻ ՄԿՐՏՉՅԱՆ,
ՀԵՐՄԻՆԵ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Կիրակնօրյա վարժարան Արշալույսում

Հանրակրթական դպրոցներում կրոնը որպես առարկա մտցնելու եւ երեխաներին քրիստոնեության ոգով դաստիարակելու հարցը վաղուց է հասունացել, ու թեեւ պետությունը կարեւորագույն այս գործընթացը դեռեւս հետաձգում է, սակայն այդ բացը մասամբ լրացնելու համար հանդես եկավ Մայր տաճարին կից գործող քրիստոնեության դաստիարակության եւ քարոզի կենտրոնը՝ Էջմիածնում եւ հանրապետության մի շարք շրջանների դպրոցներին կից ստեղծելով կիրակնօրյա վարժարաններ: Էջմիածին քաղաքում եւ տարածքի մյուս բնակավայրերում արդեն 5 տարի է, ինչ գործում են մեկ տասնյակից ավելի հայոց կրոնը դասավանդող դպրոցներ: Օրերս այդ ուսումնական օջախների թիվն ավելացավ եւս մեկով: Արմավիրի թեմի եւ «Երկրապահ» կամավորների Էջմիածնի տարածքային միության նախաձեռնությամբ համանման վարժարան բացվեց Արշալույս գյուղում:

Գործող 10 լսարաններում ընդգրկվել են շուրջ 150 սաներ, որոնց դասավանդում են մասնագիտական կրթություն ունեցող փորձառու վարժուհիները: Այդ վարժարանները նաեւ ակտիվ եւ օգտավետ աշխատանքներ են տանում՝ հերքելու սնամեջ ու անիմաստ այն քարոզները, որ դեռեւս տարածում են գոյություն ունեցող աղանդավորական եւ հակաքրիստոնեական խմբերը: Կիրակնօրյա դպրոցների առկայությունն էլ ավելի կամրապնդի հավատքը հայ եկեղեցու եւ քրիստոնեական կրոնի հանդեպ: Կմեծանա եւ կդաստիարակվի ավելի ազնիվ ու հավատացյալ, հայրենի ավանդներին նվիրված ու հայրենասեր մի նոր սերունդ: Այդ պտուղներն այսօր արդեն նկատելի են այն դպրոցներում, որտեղ ստեղծված են նաեւ կիրակնօրյա լսարաններ:

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՏԵՐՏԵՐՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մարզական

ՀՈՒՇ-ԵՐԵԿՈ

Այսօր նա 75 տարեկան կդառնար...

Ասում են, որ անփոխարինելի մարդ չկա: Հրանտ Շահինյանի օրինակը հակառակն է ապացուցում: Եվ խոսքը միայն նրա տիտղոսների մասին չէ՝ օլիմպիական չեմպիոն, աշխարհի, ԽՍՀՄ բազմակի չեմպիոն: Ի դեպ, Հ. Շահինյանը հայկական սպորտի պիոներն է. նա առաջինն էր, որը Հայաստանի համար նվաճեց այդ տիտղոսները՝ հայ մարզիկների առջեւ լայնորեն բացելով միջազգային սպորտի դռները: Խոսքը նաեւ նրա բազմաթիվ պաշտոնների մասին չէ՝ ՀՀ սպորտկոմիտեի նախագահի առաջին տեղակալ, նախագահ, մարմնամարզության մասնագիտացված մարզադպրոցի տնօրեն (հիմքը ստեղծեց այն, եւ որն էլ այժմ կոչվում է նրա անունով), Հայաստանի ազգային օլիմպիական կոմիտեի առաջին փոխնախագահ...

Հրանտ Շահինյանը Մարդ էր, մտավորականի իսկական օրինակ, էտալոն: Նրա հետ շփված մարդիկ մեկընդմիշտ սիրահարվում էին այդ վերին աստիճանի համեստ, կուլտուրական, մեծահոգի մարդուն: Նրան անհնար էր չսիրել:

Մեկ անգամ ստացվեց այնպես, որ մենք միասին էինք թռչում Փարիզ: Հրանտ Շահինյանը այնտեղից պետք է մեկներ Գերմանիայի Ֆրանկֆուրտ քաղաք՝ միջազգային օլիմպիական կոմիտե «Ֆեյր-փլեյ» («Արդար խաղ») հատուկ մրցանակ ստանալու: Ես Հ. Շահինյանի հարեւանին խնդրեցի փոխել մեր տեղերը: Երբ նա իմացավ, թե ինչի համար, ժպտաց եւ համաձայնվեց: Երեւանից Փարիզ ավիաչվերթի 6 ժամը անցավ աննկատ: Մենք զրուցում էինք, եւ ես չէի հասցնում նոր հարցեր տալ, իսկ Հրանտ Շահինյանը՝ պատասխանել: Նա այնքան ուշադիր լսում էր հարցերս եւ դանդաղ, մանրամասնորեն պատասխանում, որ կարծես թե նա էր ավելի երիտասարդ զրուցակիցը: Կարծես թե, մեծ բան չէ, բայց իրականում... Հրանտ Շահինյանը համաշխարհային փառք էր վայելում, բայց ո՞վ կարող էր ասել, որ այս համեստ եւ միշտ նրբանկատ մարդը այն Հրանտ Շահինյանն է, որն արդեն վաղուց Հայաստանի այցեքարտն էր դարձել:

Այսօր նա 75 տարեկան կդառնար... Անհնարին է հավատալ, որ նման մարդիկ նույնպես մահկանացու են: Նրանք, օլիմպիական աստվածների նման, պետք է անմահ լինեն: Եվ բոլոր դեպքերում, այսօր նա պետք է մեզ հետ լիներ, ներկա լիներ իր 75-ամյա հոբելյանին նվիրված երեկոյին, որը, ցավոք, հուշ-երեկոյի վերածվեց: Ասում են, որ մահը լավերին է ընտրում...

Դեկտեմբերի 1-ին Երեւանի ռուսական դրամատիկական թատրոնում տեղի ունեցած Հրանտ Շահինյանի 75-ամյակին նվիրված հուշ-երեկոն կազմակերպել էին ՀՀ մշակույթի, երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի նախարարությունը եւ Հայաստանի օլիմպիական կոմիտեն: Բացման խոսքով հանդես եկավ ՀՀ մշակույթի, երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի նախարար Ռոլանդ Շառոյանը: Ելույթ ունեցան ֆիզիկական կուլտուրայի հայկական պետական ինստիտուտի պրոռեկտոր Միքայել Իսպիրյանը, ՀԱՕԿ-ի նախագահ Ալեքսան Ավետիսյանը: Առանձնահատուկ հետաքրքրությամբ էր սպասվում Հ. Շահինյանի 50 տարիների ընկեր-բարեկամ, օլիմպիական եռակի չեմպիոն Ալբերտ Ազարյանի ելույթը: Վերջինս հուզվում էր, այլեւս իր կողքին կանգնած չէ իր ավագ եւ սիրված ընկերը:

Բոլորը պատմեցին Հրանտ Շահինյանի մարզիկի, մարդու, անձնավորության մասին, եւ բոլոր ներկաների հիշողությանը վերադարձվեց անտիպ գիտնականի դեմքով մարդու կերպարը, որի անունն է Հրանտ Շահինյան:

Նրա անունն է կրում իր սիրած մարզադպրոցը, որի կառուցմանը Հրանտ Շահինյանը ներդրեց եւ ներշնչեց իր ողջ հոգին, բայց այդպես էլ չտեսավ իր մարզադպրոցի վերածնունդը:

Առաջարկություն եղավ Հ. Շահինյանի հարազատ գյուղը՝ Գյուլագարակը, կոչել նրա անունով: Իսկ առայժմ նրա անունն են կրում Երեւանի եւ Մարալիկի փողոցները, շուտով նրա հուշարձանը կզարդարի մեր մարզակառույցներից մեկը, շուտով...

Հրանտ Շահինյան: Այս անունազգանունը լավագույն գնահատականն է այս վաստակավոր Մարդու կենսագրությանը: Հայկական սպորտում եւ ոչ միայն սպորտում նրա պատրած կյանքը սխրանք է:

Երկու տարի է, ինչ նա հեռացել է մեզանից, սակայն ընդմիշտ մեզ հետ է:

ԶԱՎԵՆ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

ՇԱԽՄԱՏ

Վետերան շախմատիստների առաջնությունը

Ավստրիայի գեղատեսիլ Գրիսկիրհեն քաղաքում անցկացվեց աշխարհի վետերան շախմատիստների հերթական առաջնությունը:

Տղամարդկանց մրցաշարում, որտեղ հանդես եկան 60-ից բարձր տարիքի մի քանի տասնյակ շախմատիստներ, 8,5-ական միավորով առաջին-երկրորդ տեղերը բաժանեցին գրոսմայստերներ Վլադիմիր Բաղիրովը (Լատվիա) եւ Վոլֆգանգ Ուլմանը (Գերմանիա): Ավելի բարձր լրացուցիչ ցուցանիշներ ուներ Բաղիրովը, որին եւ շնորհվեց աշխարհի չեմպիոնի կոչումը: Ուլմանը արժանացավ արծաթե մեդալի: Վաստակելով 8-ական միավոր՝ 3-12-րդ տեղերը բաժանեցին միանգամից 10 շախմատիստներ: Նրանց թվում էին այնպիսի հանրահայտ շախմատիստներ, ինչպիսիք են Բորիսլավ Իվկովը (Հարավսլավիա), Անատոլի Լեյնը (ԱՄՆ), Յանիս Կլովանը (Լատվիա), Մարկ Տայմանովը եւ Ալեքսեյ Սուետինը (Ռուսաստան):

Կանանց առաջնությանը մասնակցեցին այն շախմատիստուհիները, որոնց տարիքը անցել էր 50-ից: Բավականին բարձր արդյունքով՝ 9,5 միավորով, առաջին տեղը գրավեց եւ չեմպիոնուհու կոչումը նվաճեց նմանօրինակ մրցաշարերի նորեկ Թամար Խմաղաշվիլին (Վրաստան): Հաղթողից ընդամենը կես միավորով ետ մնաց եւ երկրորդ մրցանակակիր դարձավ Հելենա Էրենսկա-Ռածիեւսկան (Լեհաստան): Հայտնի գրոսմայստերներ Ելենա Ֆաթալիբեկովան եւ Տատյանա Զատուլովսկայան (Ռուսաստան) վաստակեցին 8,5-ական միավոր եւ բաժանեցին 3-4-րդ տեղերը:

Վերոհիշյալ քառյակը միավորներով բավականին առաջ անցավ առաջնության մյուս մասնակիցներից:

ԳԵՂԱՍԱՀՔ

Ռուսաստանի մարզիկների բացարձակ առավելությամբ

Մոսկվայում, «Սոկոլնիկի» մարզապալատում անցկացվեց գեղասահքի համաշխարհային «Մեծ մրցանակ» շարքի հինգերորդ փուլը՝ Ռուսաստանի գավաթի խաղարկությունը:

Մրցումներն ավարտվեցին Ռուսաստանի գեղասահորդների բացարձակ առավելությամբ, որոնք բոլոր չորս մրցաձեւերում զբաղեցրին համարյա բոլոր մրցանակային տեղերը: Մենասահքի մրցումներից հետո պատվո պատվանդանին միայն այդ երկրի ներկայացուցիչներն էին:

Տղամարդկանց մրցապայքարում հաղթեց օլիմպիական չեմպիոն Ալեքսեյ Ուրմանովը, որը մրցապարեզ է վերադարձել տեւական ընդմիջումից հետո: Երկրորդ եւ երրորդ մրցանակակիրներ դարձան երիտասարդ Եվգենի Պլյուշչենկոն եւ Ալեքսանդր Աբտը:

Հետաքրքիր ընթացավ նաեւ կանանց մրցավեճը: Այստեղ առաջինը Ելենա Սոկոլովան էր, որը կարողացավ առաջ անցնել իր թիմակիցներ Յուլիա Սոլդատովայից եւ Իրինա Սլուցկայայից:

Պարային զույգերի մրցումներում հաղթողի կոչման համար պայքարը հիմնականում ընթացավ Անժելիկա Կռիլովա-Օլեգ Օվսյաննիկով եւ Իրինա Լոբաչովա-Իլյա Ավերբուխ երկյակների միջեւ: Ի վերջո ուժեղագույնների կոչումը հաստատեցին աշխարհի չեմպիոններ Կռիլովան եւ Օվսյաննիկովը:

Մյուսների նկատմամբ բացահայտ առավելություն ցուցաբերեցին Ելենա Բերեժնայան եւ Անտոն Սիխարուլիձեն, որոնք հաղթող դարձան սպորտային զույգերի մրցումներում:

Որոշվել է, որ «Մեծ մրցանակի» վեց փուլերի գումարով լավագույն արդյունքներ ցույց տված գեղասահորդներն այնուհետեւ հանդես կգան Սանկտ Պետերբուրգում:

ՖՈՒՏԲՈԼ

Բլատերի շրջագայությունը

ՖԻՖԱ-ի նախագահ Զեպ Բլատերն այս օրերին շրջագայություն է կատարում: Նա այցելեց Հարավաֆրիկյան Հանրապետություն, որտեղ երկրի նախագահ Նելսոն Մանդելայի կողմից պարգեւատրվեց Բարեհույս շքանշանով: Բլատերն ասաց, որ ինքը պարզապես պարտավոր է 2006 թվականի աշխարհի առաջնությունը Աֆրիկայում անցկացնել եւ կարծում, որպեսզի այդ իրավունքը տրվի հենց Հարավաֆրիկյան Հանրապետությանը:

Ավելացնենք, որ առաջնություն-2006-ը անցկացնելու հավակնորդների թվում են նաեւ Եգիպտոսը, Մարոկկոն, Նիգերիան, Գերմանիան եւ Անգլիան:

Այնուհետեւ Բլատերն ուղեւորվեց Ճապոնիա եւ Հարավային Կորեա: Հիշեցնենք, որ այս երկու երկրները համատեղ կանցկացնեն աշխարհի առաջնություն-2002-ը:

Սեուլում կայացած մամլո ասուլիսում ՖԻՖԱ-ի նախագահը հայտարարեց, թե ինքը չի կասկածում, որ ապագա կազմակերպիչների որակյալ եւ հաջող աշխատանքի շնորհիվ հողագնդի կարեւորագույն ֆուտբոլային մրցաշարը բարձր մակարդակով կանցնի: Բլատերը ավելացրեց, որ հավանաբար կփոխվեն առաջնության անցկացման ժամկետները: Լավագույն տարբերակը մայիս-հունիսն է, քանի որ Ճապոնիայում եւ Կորեայում հուլիս ամիսը անձրեւների շրջան է: Այս հարցը լրացուցիչ պետք է քննվի, եւ ավելի ուշ վերջնական որոշում կկայացվի:

Լուիջի Սիմոնին հեռացվեց...

«Ինտերի» գլխավոր մարզիչ Լուիջի Սիմոնին, այնուամենայնիվ, ազատվեց զբաղված պաշտոնից: Դեռ մրցաշրջանի սկզբում այդ վտանգը սպառնում էր մարզչին, սակայն ակումբի նախագահությունը ժամանակ տվեց նրան: Իսկ վերջին երկու հաղթանակները՝ Չեմպիոնների լիգայում «Ռեալի» (3-1) եւ երկրի առաջնությունում «Սալերնիտանայի» (2-1) նկատմամբ, թվում է, թե Սիմոնիին հանգիստ շունչ քաշելու հնարավորություն տվեցին: Ավաղ... Ինչպես Սիմոնին հայտարարեց, «Ինտերի» ղեկավարների որոշումը շատ անսպասելի էր իր համար:

Արդեն հայտնի է դարձել նաեւ «Ինտերի» նոր մարզիչը: Դա Միրչա Լուչեսկուն է՝ Բուխարեստի «Ռապիդի» մարզիչը: Իտալական ակումբի նախագահ Մասիմո Մորատտին փաստորեն ավարտել է բանակցությունները ռումինացի մասնագետի հետ, եւ վերջինս նույնիսկ ներկայացվել է թիմին: Նրա առջեւ խնդիր է դրվել վառ անհատականություններից ստեղծել կուռ, մարտունակ թիմ, ինչը չհաջողվեց Սիմոնիին: Նախատեսվում է, որ Լուչեսկուն Միլանի թիմը կմարզի մինչեւ խաղաշրջանի վերջը: Լուչեսկուն հիանալի գիտե իտալական ֆուտբոլը: Նա յոթ տարի աշխատել է այդ երկրի «Ա» եւ «Բ» խմբերի տարբեր ակումբներում:

«Ինտերի» ղեկավարները հույս ունեն դրանից հետո համոզել իրենց մոտ տեղափոխվել «Յուվենտուսի» ներկայիս գլխավոր մարզիչ Մարչելո Լիպպիին:

Համբերությո՛ւն, ֆուտբոլասերներ

Միլանի «Ինտերն» այս խաղաշրջանում արդեն 22 պաշտոնական հանդիպում է անցկացրել: Սակայն Ռոնալդոն, որին մեծ դեր է հատկացվում թիմում, այդ հանդիպումներից միայն 9-ում է հանդես եկել: Պատճառը վնասվածքներն են, որոնք անհանգստացնում են՝ երկու անգամ աշխարհի լավագույն ֆուտբոլիստ ճանաչված բրազիլացուն: Կիրակի օրը կայացած երկրի առաջնության վերջին խաղը եւս, «Սալերնիտանա» թիմի հետ, Ռոնալդոն բաց թողեց: Մարզասերները տրտնջում են, սակայն բոլորին հանգստացնում է «Ինտերի» փոխնախագահ Սանդրո Մացոլան, ասելով, որ Ռոնալդոն շուտով կապաքինվի եւ կխաղա այնպես, ինչպես նրանից սպասում են:

Խաղը, այնուամենայնիվ, կկայանա

Հայտնի դարձավ, որ Չեմպիոնների լիգայի «Գալաթասարայ»-«Յուվենտուս» խաղը, որը հետաձգվել էր, եւ որի անցկացումը վտանգի տակ էր, այնուամենայնիվ, կկայանա այսօր: Սակայն իտալական թիմի մարզիչներն ու խաղացողները կրկին հայտարարում են, որ իրենց սպառնացող վտանգները չեն վերացել, եւ իրենք պետք է աշխատեն հնարավորին չափ քիչ ժամանակ գտնվել Թուրքիայում:

ԹԵՆԻՍ

Ուժեղագույն թենիսիստների հերթական ցուցակը

Հրապարակվել է աշխարհի ուժեղագույն թենիսիստների դասակարգման հերթական ցուցակը: Այն շարունակում է վստահորեն գլխավորել Փիթ Սամփրասը: Ամերիկացի մարզիկն արդեն անընդմեջ 6-րդ մրցաշրջանն ավարտում է լավագույնների ցուցակը գլխավորողի դերում: Կտրուկ առաջխաղացում ունի Ալեքս Կորետխան, որը օրերս հաղթեց աշխարհի առաջնությունում: Ուժեղագույնների ընտրանիում հիմնավորապես կրկին տեղ է զբաղեցնում Անդրե Աղասին: Վերջին չորս տարվա մեջ առաջին անգամ տասնյակից դուրս է մնացել Եվգենի Կաֆելնիկովը: Նա 11-րդն է (2515 միավոր):

Ներկայացնում ենք ռեյտինգ-ցուցակի առաջին տասնյակում գտնվող թենիսիստներին: Փակագծերում բերված են նախորդ ցուցակում նրանց գրաված տեղերը: 1(1). Փիթ Սամփրաս (ԱՄՆ)՝ 3915 միավոր, 2(2). Մարսելո Ռիոս (Չիլի)՝ 3670, 3(6). Ալեքս Կորետխա (Իսպանիա)՝ 3398, 4(3). Պատրիկ Ռաֆթեր (Անգլիա)՝ 3315, 5(5). Կառլոս Մոյա (Իսպանիա)՝ 3159, 6(4). Անդրե Աղասի (ԱՄՆ)՝ 2879, 7(9). Թիմ Հենման (Անգլիա)՝ 2620, 8(7). Կարոլ Կուչերա (Սլովակիա)՝ 2579, 9(11). Գրեգ Ռուսեդսկի (Անգլիա)՝ 2573, 10(8). Ռիխարդ Կրայչեկ (Հոլանդիա) 2548 միավոր:

ԲԱԺԻՆԸ ՎԱՐՈՒՄ Է
ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ՄԵՐՁԱՎՈՐ ԱՐԵՎԵԼՔ

Հերթական լարվածությունը Քլինթոնի այցի նախօրեին

Գործնական ավանդույթ է դարձել, որ ամերիկյան բարձրաստիճան որևէ պաշտոնյայի Իսրայել այցելելու նախօրյակին Թել Ավիվը թեժացնում է իրավիճակը Լիբանանի հարավում: Օրերս էլ, նախագահ Քլինթոնի Իսրայել և պաղեստինյան տարածքներ այցից առաջ, լարվածությունը կրկին սկսել է թափ հավաքել այդ շրջանում: Սակայն այս անգամ «ահաբեկիչներին պատժելու» իսրայելական հայտնի սցենարն առժամանակ վիժեցվեց, երբ վերջին օրերին «Հըզբոլլահը» նախաձեռնողի դեր ստանձնեց և իսրայելական բանակը համեմատաբար ավելի զոհեր ունեցավ: Այս իրողությունը շփոթ առաջացրեց Իսրայելի իշխանությունների մոտ՝ ստիպելով վարչապետ Բենիամին Նեթանյահուին ընդհատել իր եվրոպական շրջագայությունը և վերադառնալ երկիր:

Այնուհանդերձ, Լիբանանի հարավից հեռանալը վերստին առաջնային հարց դարձավ Իսրայելում, ուր խնդիրը լուծելու ուղղությամբ ձևավորվել են 4 տարբեր հոսանքներ: Առաջինը, որն ամենահինն է, հորդորում է վրեժխնդիր լինել հակառակորդին ցավագին ռազմական հարվածներ հասցնելով: Այս տեսակետը շատերն են պաշտպանում, որոնցից ամենաականավորն Կնեսեթի (խորհրդարանի) անվտանգության և արտաքին գործերի հանձնաժողովի նախագահ Ուզի Լանդաուն է, որը հայտնի է իր գերծայրահեղական դիրքորոշումներով: Երկրորդ հոսանքի կողմնակիցներն են Աշխատանքի կուսակցության ներկայացուցիչներ Շիմոն Պերեսը և Յոսի Բեյլինը, ինչպես նաև ձախակողմյան Մերեց կուսակցության պատգամավորները, որոնք կոչ են անում զորքերի միակողմանի դուրսբերում՝ առանց բանակցելու և երաշխիքների: Այս ուղղությունը, որին միացել է նաև «Զոհվածների մայրերի շարժումը», արդեն կազմում է հանրային կարծիքի 40 տոկոսը, ըստ վերջին տվյալների: Իսկ երրորդը գլխավորում է Աշխատանքի կուսակցության այժմյան ղեկավար Էհուդ Բարակը, որը հարցի լուծումը տեսնում է Սիրիայի հետ բանակցությունները վերսկսելու մեջ: Ավելին, նա խոստացել է սկսել, որ բանակցություններն սկիզբ առնեն այն կետից, որտեղ կանգ էին առել 1996 թ. փետրվարին, ինչն ավելի քան 2 տարի պահանջում է Դամասկոսը:

Իր հերթին, իշխանության գլուխ գալուց ի վեր վարչապետ Նեթանյահուն ձգտել է ձևավորել չորրորդ հոսանքը, ըստ որի իսրայելական զորքերը հարավից դուրս են բերվելու, երբ համաձայնություն ձեռք բերվի Բեյրութի հետ՝ անվտանգության համակարգ ստեղծելու վերաբերյալ, բայց Նեթանյահուի ջանքերն ի սկզբանե ձախողվեցին, երբ նա որդեգրեց «նախևառաջ Լիբանանը» կարգախոսը:

Բայց ինչո՞ւ այստեղ իրարանցում առաջ բերեցին «Հըզբոլլահի» մարտիկների վերջին գործողությունները: Մի՞թե այդքան դժվար է հզոր Իսրայելի համար «մի բուռ ահաբեկիչների» չեզոքացումը: Պարզվում է, որ ոչ միայն գրեթե անհնարին է, այլև հարկավոր է բարձր գին վճարել: Հստակ է դառնում նաև, որ նույնիսկ կանոնավոր ուժեղ բանակն ի վիճակի չէ ապահովել սեփական անվտանգությունը, քանի դեռ չկա խնդրի խաղաղական կարգավորումը: Ավելորդ չէ նշել, որ 1978 թ.-ից ի վեր Լիբանանի հարավում սպանվել է ավելի քան 1200 իսրայելցի զինվոր ու սպա, չհաշված Թել Ավիվի դրածո Անտուան Լահդի կորուստները: Այս ամենը բուռն դժգոհության և ներքին ճնշումների առիթ են հանդիսացել ընդդեմ Նեթանյահուի վարած կոշտ քաղաքականության:

Արդյոք ժամանակը չէ՞, որ վերջինս ստիպողաբար վերանայի իր հարավլիբանանյան խարխափողական քաղաքականությունը: Անտարակույս, Նեթանյահուն լավ գիտի, որ դրա առաջին քայլը Դամասկոսի հետ երկխոսության վերսկսումն է, ինչպես նաև տարածաշրջանային այլ մայրաքաղաքների և ուժերի շահերն ու աշխարհաքաղաքական ազդեցությունը հաշվի առնելը:

Ա. ԴԻՐԱՆԻԿ ՄՈՒՇԵՂՅԱՆ

ՄԱՄՈՒԼ

Լրագրողական քննադատությունն Ադրբեջանում նշանակում է արժանապատվության վիրավորում

ԵՐԵՎԱՆ, 1 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Ադրբեջանում մամուլի վիճակն արագորեն վատթարանում է: Մենք լավատեսորեն ընդունեցինք օգոստոսին երկրում գրաքննության վերացման փաստը: Սակայն դրանից հետո մամուլը բազմիցս ենթարկվել է իշխանությունների ճնշմանը», իր զեկույցում նշել է Վիեննայում գործող Մամուլի միջազգային ինստիտուտի ներկայացուցիչ Պիտեր Գոֆը: Նշելով լրագրողների ծեծի, թերթերի տպաքանակի առգրավման, թերթերի դեմ քրեական գործեր հարուցելու փաստերը՝ Գոֆը նշել է, որ դրանք հակասում են ժողովրդավարական սկզբունքներին: «Սպառնալ կալանքով և անգամ բանտարկել լրագրողներին այն հոդվածների համար, որոնց կառավարությունը համաձայն չէ, սխալ գործելակերպ է: Սա մեր ինստիտուտի և ընդհանրապես ժողովրդավարական երկրների կարծիքն է», ասել է Գոֆը:

Ըստ Գոֆի, հատկապես մտահոգիչ են այն դեպքերը, որոնք վերաբերում են նախագահի արժանապատվությունը վիրավորելուն, քանի որ պետության ղեկավարի պատիվ հասկացությունը լայն մեկնաբանման հնարավորություն է տալիս: Այս առումով Գոֆը նշում է, թե մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը պնդում է, որ հասարակական գործիչները և հատկապես պետության ղեկավարը իրենց հասցեին պետք է ավելի խիստ քննադատություն ընդունեն, քան սովորական քաղաքացին:

«Այն, ինչ ուրիշ երկրներում նորմալ է համարվում, Ադրբեջանում կարող է ավարտվել բանտարկությամբ: Եվ այն, ինչ Ադրբեջանում անվանվում է արժանապատվության վիրավորում, այլ երկրներում կոչվում է լրագրողական քննադատություն: Ժամանակն է ավելի հստակ ձևակերպումներ մտցնելու Ադրբեջանի մամուլի մասին օրենքում, որոնք պետք է համապատասխանեն Ադրբեջանի սահմանադրությամբ հռչակված խոսքի ազատության իրավունքին: Թե ինչպես կարտահայտվեն այդ ձևակերպումները օրենքում, և ինչպես կմեկնաբանվեն քաղաքական գործիչների կողմից, կախված կլինի և լրագրողների մասնագիտական մակարդակից», ընդգծել է Պիտեր Գոֆը:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Փարիզում սկսեց գործել «Ադրբեջանի բարեկամներ» ասոցիացիան

ԲԱՔՈՒ, 1 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ: Նոյեմբերի 30-ին Փարիզում, Ազգային ասամբլեայի շենքում կայացավ «Ադրբեջանի բարեկամներ» ասոցիացիայի հիմնադիր նիստը: Ասոցիացիան մտադիր է ֆրանսիացիներին ծանոթացնել Ադրբեջանի կյանքին: Այն նպատակ ունի նաև նպաստել երկկողմ հարաբերությունների զարգացմանը: Բաքվում Ֆրանսիայի դեսպանության հաղորդման համաձայն, անդամակցությունը ասոցիացիային կամավոր է:

Ստարովոյտովայի որդին մեղադրում է կարմրադարչնագույններին

ՄՈՍԿՎԱ, 1 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Գալինա Ստարովոյտովայի սպանության պատասխանատվությունը պետք է կրի կարմրադարչնագույն կոալիցիան», բրիտանական հեռուստատեսության 4-րդ ալիքին տված հարցազրույցում ասել է Ստարովոյտովայի որդին՝ Պլատոն Բորշչևսկին: Նա խոստովանել է, որ համոզված չէ, թե մեղավորները կգտնվեն և կպատժվեն:

Միլիոնատերը նորից օդապարիկով շուրջերկրյա ճամփորդության

ՄՈՍԿՎԱ, 1 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ամերիկյան օդագնաց Սթիվեն Ֆոսեթը դարձյալ փորձելու է օդապարիկով շուրջերկրյա ճամփորդություն իրականացնել: Այս տարվա ընթացքում նա արդեն երկու անգամ փորձել է այդ եղանակով իր անունը մտցնել Գինեսի ռեկորդների գրքի մեջ, սակայն երկու փորձն էլ ձախողվել էր: Ներկայիս փորձը Չիկագոյի 54-ամյա միլիոնատիրոջ 5-րդ ճամփորդությունն է, այս անգամ նա միավորվել է իր մրցակցի՝ անգլիացի Ռիչարդ Բրենսոնի հետ:

Դժվար է բաժանել նացիստների հափշտակած արվեստի գործերը

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 1 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Վաշինգտոնում բացված միջազգային գիտաժողովում քննարկվում է հոլոքոստի զոհերից նացիստների հափշտակած արվեստի գործերի և սեփականության այլ տեսակների վերադարձման խնդիրը: 44 երկրների պատվիրակությունները, ինչպես նաև մի քանի ոչ կառավարական կազմակերպություններ փորձում են նախանշել այդ արժեքների նույնականացման և դրանց վերջնական վերադարձման սկզբունքները: ԱՄՆ պետդեպարտամենտը, որը գիտաժողովի հովանավորն է, կարծում է, որ նացիստներն արվեստի մոտ 220 հազ. գործեր են հափշտակել: Խորհրդաժողովի նպատակն է իրավաբանական սկզբունքներ սահմանել, որոնք հնարավորություն կտան խուսափել երբեմնի առգրավված սեփականության դիմաց հնարավոր անբարեխիղճ հավակնություններից: Անցած տարի անց էր կացվել համանման գիտաժողով, որը նվիրված էր նացիստների կողմից ոսկու հափշտակման խնդրին:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Կոնվերս բանկ» ՓԲԸ տեղեկացնում է, որ 03.12.1998 թ. ժամը 10.00, Կոմիտասի 49 հասցեով աճուրդային կարգով կվաճառվեն սկուտերներ: Մեկնարկային գինը 1007 դրամ 50 լումա: Տեղեկություն ստանալու համար զանգահարել

23-68-97

ԼՈՒԾԱՐՎՈՒՄ Է

«Անուշ» ՓԲԸ-ն,

վկայական

N009455

Գրանցման համարը

02505048

Վարազդատ, Ռաֆայել, Մարտին, Իգոլինա Հարությունյանները, Կարինե, Ալեքսանդր, Տիգրան և Աստղիկ Աղաբեկյանները խորին վշտով հայտնում են մահը կնոջ, մոր և տատիկի, սիրելի

ԳՈՀԱՐ ՔԱՆՔԱՆՅԱՆԻ

Հոգեհանգիստը տեղի կունենա դեկտեմբերի 3-ին, ժամը 17-ից, Սարյան 13: Թաղումը դեկտեմբերի 4-ին, ժամը 14.00-ին, տնից:

Պատմական հուշարձանների պահպանման հայկական ընկերության նախագահությունը և աշխատակազմը խորապես վշտակցում է ընկերության նախագահ Վարազդատ Հարությունյանին՝ նրա սիրելի կնոջ

ԳՈՀԱՐ ՔԱՆՔԱՆՅԱՆԻ

մահվան կապակցությամբ:

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԵՐ

2 դեկտեմբեր

17.00 Հայլուր
17.20 Ոսկեփորիկ
18.00 Հեռուստասերիալ «Դալլաս»
18.55 Ֆուտբոլ, ֆուտբոլ
19.15 Հարկային լրատու
19.30 Գաղտնաժամ
20.00 Հայլուր
20.30 1 լուր
20.45 Հեռուստակատալոգ
20.55 Ատելյե
21.25 Ռուբիկոն
21.55 «Արի ու տես»
22.30 02
23.05 Հեռուստասերիալ «Խուզարկու Նեշ Բրիջես»
24.00 Հայլուր

ՆՈՐՔ

19.00 Լուրեր
19.10 Մուլտֆիլմ
19.30 Կրթօջախ
19.50 Միասին («Միր»)
20.35 Ամեղանի
21.00 Լուրեր
21.25 Աստղերը հուշում են
21.30 Սերիալ «Ծովային ոստիկանություն» (19-րդ մաս)
22.15 [illegible]
22.20 Լույս ու մութ
22.40 Գեղֆիլմ «Ոխսաղումը» (2-րդ մաս)
23.00 Լուրեր
23.15 «Ոխսաղումը» ֆիլմի շարունակությունը

19.05 Մամուլի տեսություն
19.15 Հրապարակ
19.30 Սուրհանդակ
19.45 Մուլտֆիլմեր
20.00 Կամ... կամ
21.00 Ի դեպ
21.30 Սուրհանդակ
22.00 Գիտակներ
22.35 Անիծ
22.40 Ողնիշոու. հատվածներ «Մեր ժամանակության մանգոն» ներկայացումից
22.55 Ներկայացնում է քաղաք. մեկնություն. Յ. Հայդնի «Դեղագործը» կոմիկական օպերան
(23.30 Սուրհանդակ)
00.35 Մամուլի տեսություն
00.45 Գիշերային կինոսրահ. Գ/Ֆ «Ողջ մնացածներից վերջինը»
02.15 Սուրհանդակ

7.00 Բարի լույս
10.00, 16.00, 19.00, 01.55 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Դաժան հրեշտակը»
11.30-15.45 Բիզնես TV
16.15 Սերիալ «Սինդբադի նոր արկածները»
16.45 Ջունգլիների կանչը
17.10 Մանկական անեկդոտներ
17.35 Մինչև 16 տարեկան և ավելի
18.00 «Դաժան հրեշտակը»
19.15 Գուշակիր մեղեդին
19.45 Այստեղ և հիմա
20.05 Մարդը և օրենքը
20.45 Սերիալ «Ստվերներն անհետանում են կեսօրին»
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
22.50 Գ/Ֆ «Խաղատուն»
02.15 Գ/Ֆ «Հուսահատվածների ամրոցը»

ՌՏՌ

8.00, 10.30, 10.50 Բարի լույս, Ռուսաստան
10.15 [illegible] բաժանմունք
10.35 Հեռուստախաղ «Հաղորդումների ծրագիր»
10.55 Ապրանքներ փոստով
11.00 «Սանտա Բարբարա»
11.45 Երաժշտություն, երաժշտություն
12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 01.00 Լուրեր
12.30 Սերիալ «Պետերբուրգյան գաղտնիքներ»
13.30 Հին բնակարան. 1979 թիվ (1-ին մաս)
14.40 «Խանութ բազմոցի վրա»
14.55 Անտարժ գույնի խանութ
15.35 Սերիալ «Դինաստիա 2. Քոլբի ընտանիքը»
16.20 Հեռուստասերիալ «Հարուստներն ու նմանավորները»
17.15 Մուլտֆիլմեր «Ալլերով վարենիկներ», «Երկխոսություն»
17.30 Սերիալ «Առաջին համբույրներ»
18.30 [illegible]
19.00 Համակարգիչ
19.15 Գ/Ֆ «Կլիմ Սամգինի կյանքը»
20.30 [illegible] բաժանմունք
20.35 «Մի իրադարձության պատմություն»
21.35 Մանրամասներ
21.45 [illegible]
22.15 Կինոյի ժամ. Գ/Ֆ «Գիշերային հե[illegible]»
23.50 Հեռուստասերիալ «Ագաթա Քրիստի Պուարո»
00.45 [illegible] բաժանմունք

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
հեռախոսով (589167, 581351) • տեղեկագրերով • մագնիսական սկավառակներով • INTERNET ցանցով (http://www.arminco.com/spyur)

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երևան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 957. Տպաքանակը 4000. Ստորագրված է տպագրության 1. 12. 1998. Գինը 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@